

Upravišstvo: Ljubljana, Puccinjeva ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Inseratni oddelk: Ljubljana, Puccinjeva ulica 5 — Telefon št. 31-23, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za Ljubljansko pokrajino pri pošto-
čkovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje
Italije Servizio Cont. Cor. Post. No 11-3118
IZKUPNO ZASTOPSTVO za oglašje iz Kz.
Italije in inozemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina: za mesec 2.500 Lr 18.—
za inozemstvo vključno s poštadajskimi je-
tami Lr 36.50.

Uredništvo:
Ljubljana, Puccinjeva ulica št. 5, telefon
št. 31-22, 31-23, 31-24.
Rokopisi se ne vračajo.

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pub-
blicità di provenienza italiana ad estero:
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

V Tunisu odbiti krajevni napadi sovražnika

**20 sovražnikovih tankov uničenih v vzhodni Tripolitani
Dve trgovski ladji v alžirskih lukah potopljene**

Glavni stan Italijanskih oboroženih sil je objavil 18. januarja naslednje 968. vojno poročilo:

V vzhodni Tripolitani so v teku živahni boji, v katerih so se naše močne zadnje straže zapletle z znatnimi sovražnimi enotami. 20 oklopnih voz nasprotnika je bilo onesposobljenih za boj.

V Tunisu so bili sovražni napadi krajevnega značaja odbiti.

Italijanski in nemški letalski oddelki so ponovno napadli alžirska pristanišča. Dve trgovski ladji srednje tonaže sta bili zadeti in je treba obe smatrati za potopljene. Nemški lovci so sestrelili dva letala.

Tudi oporišče La Valetta so naša letala napadla z vidnim uspehom.

3000 bojnih poletov

Berlin, 18. jan. s. Izvidniška letalska jata z velikim akcijskim polumerom, ki deluje na Sredozemskem morju je izvršila te dni svoj 3000 bojni polet. Pri tej pri-

liki je državni maršal Hermann Göring poslal poveljniku jate pismo, v katerem slavi vrlino in udarni duh posadke, naglasu-
joč dosežene uspehe in važnost poročil, javljenih v teku omenjenih 3000 poletov.

General Fougier na obisku v Berlinu

Berlin, 17. jan. s. General Fougier, državni podtajnik za letalstvo v italijanski vladi, je bil nekaj dni gost maršala Milcha. Zapustil je Berlin v soboto zvečer in ga je na postaji pozdravil italijanski veleposlanik Alfieri skupno s članji italijanskega veleposlanstva, pomorsko-letalski ataše in veliko število visokih oficirjev nemškega letalstva. General Fougier je izkoristil pri-
ložnost svojega bivanja v Nemčiji za obisk nekaterih tvornic orožja in zavodov za raziskovanja in eksperimentiranja nemškega letalstva. Imel je tudi razgovore z maršalom Göringom in maršalom Milchom, državnim tajnikom v letalskem ministrstvu.

Dvajsetletnica Milice

Svečnost je v Firenci otvoril šef glavnega stana Milice general Galbiati — Navdušene manifestacije prebivalstva

Firence, 17. jan. s. Šef glavnega stana Milice je otvoril proslavo prve dvajsetletnice oborožene straže Revolucije s tem, da je izvršil pregled pomembne formacije bataljonov Črnih Srajc, sestavljene iz starih in najmlajših legionarjev. Ni brez pomena, da so se proslave 20-letnice — seveda resne proslave, kakršne odgovarjajo sedanjemu trenutku — začele v nadvse fašistični Firenci, ki je na revolucionarna dejanja vezana po neizbrisanih spominih. Obisk generala Galbiati v Firencih dokazuje, da so stari izvori Milice v skvadristizmu in da je skvadristični duh postal danes duh fašističnih legij. Skvadristični bataljoni in med njimi v prvi vrsti goreči toskanski bataljon, ki se bore proti prvotnemu sovražniku Fašizmu, dokazujejo in potrjujejo, da se Revolucija razvija v isti veri in z žrtvami njenih prvih vernikov in da ima Milica, ki se je že uveljavila v zmagovitih vojnah svojega časa, v sebi dovolj sile, da zajamči obnovo z vsemi drugimi silami fašistične Italije uspeh in končni triumpf v tej naši borbi.

Generala Galbiati sta na postaji sprejeli prefekt, zvezni tajnik in druge krajevne hierarhije. Potem ko se je poklonil pred kripti padlih za Revolucijo in pred spomenikom padlih v vojni, kjer je položil dva lovorjeva venca, se je v spremstvu istih oblasti in hierarhij ter poveljnikov 4. in 7. pasu Črni srajc podal na Piazza della Signoria, kjer so se med tem razvrstili fašistični oddelki, ki so jih obdajali člani florentinskega fašista z zastopstvi bojevnističnih organizacij ter navdušeno prebivalstvo, ki je vzklizalo Duceju ob vihranju zastav in praporov. Ob prihodu generala Galbiati so oddelki izkazali čast z orožjem. Ko jih je predstavil poveljnik pasu, jih je šef generalnega štaba pregledal. Nato se je vzpel na oder, kjer je plapolal prapor florentinskega Fašista in kjer so s fašističnimi hierarhi bile tudi vojaške oblasti s sorodniki padlih legionarjev.

Hrvatska „siva knjiga“

Dokumenti o strahotah in pustošenjih upornikov na Hrvatskem in o sokrivdi angleške vlade

Zagreb, 17. jan. s. V navzočnosti hrvatskega zunanjega ministra je bila inozemskim novinarjem izročena »siva knjiga« z besedilom in italijanskimi in nemškimi jeziki. Knjigo je izdalo znanje ministrstvo in vsebuje izredno dramatično dokumentacijo strahot in divjaških opustošenj upornikov na hrvatskem ozemlju. Knjiga se naslanja izključno na uradne viře.

Zunanji minister je ob tej priliki imel govor, v katerem je obrazložil pomen dokumentov in označil njihov značaj, obenem pa tudi nastanek in cilje komunističnega pokreta. Dejal je med drugim, da se ta pokret pojavlja v dveh skupinah: pansrbski in zastopa idejo velike Jugoslavije in ki ga vodi polkovnik Mihajlovič in je odvisna od jugoslovanske emigrantske vlade v Londonu, in partizansko-komunistični pokret v odvisnosti od komunistične internacionale, ki hoče pripraviti sovjetsko republiko v Jugoslaviji. Skupine tolovajev, ki so v začetku najprej sodelovale med seboj, so se kasneje ločile. Nesoglasje med Londonom in Moskvo glede vprašanj evropskega jugovzhoda se je pokazalo tudi v nesoglasju med obema skupinama tolovajev, ki se medsebojno približujejo le v pogledu istovetnosti svojih zločinskih naporov.

Minister je opozoril tudi na zelo resno in dokumentirano odgovornost angleške vlade, ki moralno in finančno preko tako zvane jugoslovanske vlade posredno in neposredno s svojimi agencijami in oficirji podpira gveriljo na Hrvatskem, s čimer samo nadaljuje svoje prejšnje protihrvatske stališče, ki ga je zavzela že pod srbskimi režimi. S tem je dokazala vrednost, ki jo je praktično mogoče dati tako zvanim humanitarnim idealom, o katerih govori angleška propaganda. »Siva knjiga« bo s svojimi primeri, ki so pisani s krvavimi črkami, obrazložila praktično uporabo atlantske listine in izprizila pred vsem svetom, kaj je angleško-ameriško-sovjetska koalicija

zamišljala pod svobodnim in demokratičnim človeštvom. Zunanji minister je svoj govor zaključil s tem besedilom: »Hrvatski narod, ki sledi svojim izročilom, ostaja tudi sedaj zvest svojemu zgodovinskemu poslanstvu v obrambi civilizacije, trdno odločen, da se bori z zavezniki do končne zmage.«

Sven Hedinov zavod v Monakovu

Monakovo, 17. jan. s. Tu bo ustanovljen velik zavod za znanstvena raziskovanja v Srednji Aziji. Imenoval se bo po slavnem švedskem raziskovalcu Svenu Hedinu, kateremu prav sedaj priznava vseučilišče v Monakovem vse časti. Ustanovitve zavoda je bila napovedana na svečani seji akademске senata, ki se je sestala zaradi podelitve častnega doktorata švedskemu znanstveniku.

Izgredi med belci in črnci v Arizoni

Buenos Aires, 17. jan. s. Ameriška revija »Times« objavlja vest o veliki bitki med belimi ameriški vojaki in črnci v Phoenixu v Arizoni zaradi pretepa, ki se je razvil med črnci in policijo. Policijo, ki je nastopila, so črnci sprejeli s streljanjem iz pušk. Sledila je splošna zmeda, v katero so posegli tudi beli oficirji in vojaki, pri čemer je bil en vojak ubit in več drugih ranjenih. Ves del mesta, piše dobesedno revija »Times«, se je takoj znašel v obsednem stanju, kajti nihče se ni hotel izpostavljati pištolskemu ognju obeh strank. Neki civilist, ki se je peljal mimo v avtomobilu, je bil ubit, 6 vojakov in civilistov pa je bilo ranjenih. Policija je končno dobila ojačenja s strojnimi. Skupno je bilo aretiranih 200 črnih vojakov. To poročilo revije »Times« nosi ironični naslov »Več banje«.

Sovjetski napadi povsod odbiti

Močen letalski napad na London — Velika razdejanja in požari — 299 sovražnikovih tankov uničenih ob Ladoškem jezeru

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 18. jan. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje vojno poročilo:

Na jugu vzhodne fronte se že dva meseca trajajoča ostra zimska bitka nadaljuje z nezmanjšano silo. Z novimi silami podvrzeli napadi sovražnika so bili v težkih bojih v glavnem odbiti ali pa v gibljivem bojevanju s protinapadi na trdovratno branjenih oporiščih zavstavljeni.

V najtežjih okoliščinah bojujoča se nemško vojska na področju pri Stalingradu je s trdovratno vztrajnostjo in z močno voljo vzdržala več nadaljnjih močnih napadov.

Med krajevnimi boji v srednjem odseku vzhodne fronte in južnovzhodno od Ilmenškega jezera je bilo sestreljenih 8 sovražnikovih oklopnih vozil.

V skupnih napadih močnih nemških letalskih sil in brzih italijanskih bojnih letal je sovražnik na težiščih bojev v južnem in srednjem odseku vzhodne fronte zopet utrpel velike izgube motov, orožja in vozil vseh vrst. Maskirana zbirališča sovražne vojske so bila razbita in mnoga zaklonišča čet uničena. Ponoči so letala bombardirala sovražne oskrbovalne železniške zveze severozapadno od Moskve. Razdejanje je bilo 10 transportnih vlakov.

Južno od Ladoškega jezera se nadaljuje težki obrambni boj. Od 12. januarja l. 1943. dalje je bilo tu uničenih ali pa onesposobljenih za borbo 299 sovjetskih oklopnih vozil.

Nemško-italijanska oklopna vojska v severni Afriki je tudi včeraj v gibljivem bojevanju odbila močne sovražne pehotne in oklopne napade sovražnika, ki je utrpel zelo velike izgube. Uničenih je bilo 20 sovražnih oklopnih vozil. Oddelki letalstva so podpirali obrambne boje in so ponoči bombardirali oskrbovalne kolone v Cirenaiki.

V Tunisu so bili posamezni sovražni napadi krajevnega pomena krvavo odbiti. Letalstvo je napadlo podnevi pristanišče Bona, ponoči pa nek konvoj severno od Bougieja. Sedem velikih transportnih parnikov s skupno 25.000 br. reg. tonami je bilo težko poškodovanih, dva s približno 12.000 br. reg. tonami pa je mogoče smatrati kot izgubljen.

V večeršnjih večernih in nočnih urah je utrpelo britansko letalstvo pri vojaško neučinkovitih napadih na severno Nemčijo in na prestolnico države težke izgube. Nočni lovci in protiletalsko topništvo so po dose-
danih podatkih sestrelili 25 po večini štirim-tornih bombnikov. Razen tega so bila podnevi ob obali zasedenega zapadnega ozemlja sestreljena 4, ob Severnem morju pa 3 nadaljnja sovražna letala.

V večeršnjih večernih in današnjih jutranjih urah so močne sile našega letalstva napadle z rušilnimi in zažigalnimi bombami London in so povzročile predvsem na področju zapadu od velikega loka Temze velika razdejanja in požare. Šest letal se ni vrnilo.

Evropi. Dejal je: »Z nestrpnostjo pričakujemo, da bi zavezniški začeli akcijo v zapadni Evropi. Akcije v severni Afriki so samo uvod v dogodek v Evropi. Te operacije niso prispile Nemcem, da bi z ruske fronte odtegnili znatne sile. Zelo važno za nas bi bilo, ako bi nemške čete deloma odpeljali z vzhodne fronte, za sedaj pa niti najmanjši del nemškega letalstva ni bil odtegnjen zahodni fronti.«

Trpljenje ruskega ljudstva

Stockholm, 17. jan. s. Znan ameriški novinar Grabner nadaljuje vrsto svojih člankov o Sovjetski zvezi, v kateri prikazuje notranji položaj v tej državi. Novinar piše med drugim: V Rusiji imaš neprestano vtis, da te neko zasleduje in opazuje. Vsak trenutek lahko pričakuješ preiskavo, ki jo izvrši politična policija in čim zapoje telefon, takoj misliš na nadzorstvo telefonskih pogovorov, ki se stenografirajo. Inozemci, ki žive v Sovjetski zvezi, so vsi brez izjeme prepričani, da so celo hotelske sobe in klubske sobe opremljene s prisluškovalnimi aparati. Zato se v vseh sobah govori zelo tiho. Nad 20 let, nadaljuje Grabner, je ruski narod trpel nepopolno trpljenje, med tem ko se je njegova država oboroževala do zob za vojno. Toda trpljenje, ki ga je sovjetsko prebivalstvo moralo prenesti v zadnjih 18 mesecih, je še neprimer-
no večje, saj niso dogodki prizanegli niti enemu Rusu.

Od Angležev bombardirana berlinska bolnišnica

Berlin, 17. jan. s. O letalskem napadu, ki so ga včeraj popoldne izvršili nekateri britanski letala nad nemško ozemlje, se doznajajo na pooblaščenem mestu naslednje podrobnosti:

Po daljšem odmoru so Angleži izvršili včeraj zvečer letalski napad na nemško prestolnico in odvrli zažigalne in rušilne bombe, predvsem nad goste naseljenimi deli mesta. Med zadetimi poslopji je tudi bolnišnica »Urban«. Več zažigalnih bomb je padlo na Deutscheslandhalle, znano veliko poslopje, ki služi za velike ljudske predstave. Po požaru, ki je nastal na strelhi poslopja, se je velika kupola zrušila. Glede na to, ki so zapustili poslopje, ko je bil znak za alarm, so bili ob napadu že na varnem, tako da ni bilo tu nobene žrtve. Skupno so našli 31 mrtvih in 150 ranjenih. Morda bodo te številke še nekoliko večje, ker se očistevala dela pri ruševinah niso še končala. Potrjuje se, da sta bili dve sovražni letali sestreljeni.

Discipliniranost berlinskega prebivalstva

Berlin, 17. jan. s. Med smotnijim napadom britanskega letalstva na nemško prestolnico je berlinsko prebivalstvo zopet enkrat pokazalo svojo discipliniranost, ko je ostalo popolnoma mirno in ko je zlezi v onih delih mesta, ki so bili najbolj prizadeti, manifestiralo duha vzajemnosti, ki veže danes ves nemški narod. Vojski, policiji in četam protiletalske zaštite, ki so takoj nastopile, da bi pomagale žrtvam in da bi pogasile in omejile požare, se je spontano pridružil prebivalstvo, ki je v mnogih primerih samo poskrbelo za najnujnejšo pomoč. Znatno pomoč so v nekaterih primerih nudili vojaki, ki so bili v trenutku sovražnega napada na ulicah in ki so zlasti po, magali ranjenecem. V tukajšnjih krogih poudarjajo v zvezi s tem, da bi Berlin ne mogel dati boljšega odgovora na Churchillovo utvaro o oslavitvi odpora nemškega prebivalstva s terorističnimi napadi na objekte mestne predele, bolnišnice, stanovanja in cilje, ki so brez vsakršnega vojaškega pomena. »Poskusi te vrste, ki predstavljajo samo nov dokaz britanskega barbarstva, nosijo pečat nesramnosti in bodo poplačani, ni, kakor to zaslužijo.

Berlin, 18. jan. s. Razpravljajoč o ustrašovalnem napadu britanskega letalstva na Berlin piše »Montag« med drugim:

Polet angleških bombnikov nad nemško prestolnico je dosegel edino ta namen, da je okreplil voljo ljudstva za odpor. Notranja fronta je še enkrat podala dokaz, da zna prenašati težkoče borbe prav tako, kakor bojevniki na vseh drugih bojnih frontah. Ljudstvo vseh bombardiranih področjih v Nemčiji, vključno prestolnica, je dokazalo še enkrat, da je na vrhuncu svojih borbenih sil in da zna izpolnjevati svojo dolžnost.

Dr. Ley o neomajni veri v zmago

Berlin, 17. jan. s. Drugi dan proslav vojne zmage v mestecu Lippe, ki je nastanjen pred 10 leti pripravila pot za nastop narodnega socializma v državnem vodstvu, je potekel v znamenju številnih zborovanj, na katerih so govorniki stranke poveljevali ta zgodovinski dan. Govorniki so bili po večini iz stare garde stranke. V svojih govorih so opozarjali na to, kako so s svojim delom doprinesli k zmagi in kako je bila ta zmaga prav zaradi neomajne vere, ki je tedaj prevečala pristaše stranke. Doktor zmaguje, je rekel dr. Ley v Detmoldu, je lahko verjeti, toda, ko postane borba ostra in se uspehi menjajo z neuspehi, je šele tedaj mogoče prav spoznati, kdo resnično veruje. Samo podlost lahko vrže ljudi na tla, a to se zgodi vselej le tedaj, ko ne moremo več boriti. Vse je odvisno od volje, kajti zmaga ni darilo. Hočemo zmagati, a če hočemo zmagati, moramo voditi totalno vojno. Vsakdo izmed nas mora podrediti svoje posebne želje skupnemu interesu. Z neomajno vero v Hitlerja, je zaključil dr. Ley, bomo nadaljevali svojo borbo do končne zmage.

Sovjetske ofenzive niso nikjer dosegle postavljenih jim ciljev

Zmagovite junaške borbe italijanskih čet ob Donu

Berlin, 18. januarja. Na jugu od Voroneža v odseku, ki ga drže Madžari in Nemci, sovjetski pritisk stalno pomena. To dokazuje, kako utemeljena je bila napoved nemških vojaških krogov, da je šlo v resnici za množične napade, ki naj bi vplivali na operacije pri Stalingradu in v Donovnem kotlenu. Akcije podrejenega pomena, ki jih je podvel sovražnik, so imele namen, kjerkoli omajati obroč, ki so ga zavezniški strelji okoli enega izmed največjih ruskih industrijskih sredšč.

Čeprav so množice ruskih vojakov noč in dan drvele v napad na nezmanjšano strdostjo, se položaj ni izpremenil. Nadmočje obrambe je vedno sproti nevtralizirala krajevne uspehe, ki jih je sovražnik dosegel izključno zaradi svojih silovitih množic in zaradi ugodnih krajevnih prilik.

Na ostalih delih fronte, kjer Rusi tudi izvajajo žilave napade, ni nič novega. Bitka je natančno taka, kakor pred 10 dnevi, s čimer dokazuje, da ruske armade niso v stanju prebiti zavezniškega zidu.

Nazorno in popolno sliko o drugi ruski zimski ofenzivi, podaja »D. A. D.« Veliki sovražni napad je bil v nemškem uradnem poročilu omenjen prvič 15. novembra z obvestilom, da se je na fronti ob Donu, kjer je bitka trajala že nekoliko dni, razširilo bojišče v izjemno velikem obsegu. Naslednje dni so bili boji še hujsji ter so zavzeli vedno večji prostor. Na jugu od Stalingrada in na Kalmiški stepi so Rusi 21. novembra poskušali silovit napad s konjenico, oklopnimi sredstvi in letalstvom. Tri dni nato se je ruski pritisk na obrambno fronto ob Donu še bolj ojačil, kar se je zgodilo tudi na jugozapadu Stalingrada ter v Donovem kotlenu. Istočasno je sovražnik prešel v napad tudi na področju med Volgo in Donom. Na vsem južnem področju se je 25. novembra razvila borba, poleg tega pa so Rusi podveljeli ofenzivo tudi na črti Kalinin—Toropeč ter so podaljšali področje svoje akcije do Ilmenskega jezera.

Dne 17. decembra so prišle v območje nove zimske bitke tudi postojanke ob srednjem Donu, ki jih drže italijanske čete. Ruski napadi so imeli strahovito silo. Bil so izvedeni s premoci zlasti v bojnih sredstvih, vendar je italijanska armada vzdržala sovražni plaz ter mu zaprla pot. Dneve in dneve so se italijanske čete borile z epičnim junaštvom, niso odstopile niti koraka in niso prepustile sovražniku niti ene važne utrdbe.

Zaradi predora, ki so ga Rusi prej izvršili na fronti v Donovem kotlenu, je nastel kočljiv položaj, ki ga je nemško poveljstvo popravilo s tem, da je podveljelo zelo pogumen operacijski ukrep. Dalo je zavezniškim četam nalog, naj se umaknejo na ugodnejše postojanke, ki so bile že prej pripravljene. Ta premik je bil v teku, ko so Rusi z velikimi silami začeli napadi tudi v odseku Velikih Luk.

Iz tega kratkega poročila izhaja, da je sovražna pobuda, ki se je začela ob Donu, polagoma občela pretežni del vzhodne fronte. Zaradi njenega obsega ter zaradi četa, ki so bile vržene v bitko, se mora smatrati to podjetje za največjo vojaško operacijo, ki jih je do sedaj podveljelo sovjetsko poveljstvo. To pomeni, da je bila nemškim in zavezniškim četam naložena naloga, ki je zahtevala od njih nepopuljive žrtve. Treba je ugotoviti, da Nemci ne skoparijo s priznanjem vrlin in junaštva svojih zaveznikov na vzhodni fronti.

Ko se je začela ruska akcija, je bilo takoj jasno, da je postala črta Stalingrad—dolniji Don—Rostov strateška ofenziva. Ta črta je bila tudi izraziti vojni cilj sovražnika. Sovjetska vojska je imela nalogo, da odstrani nemške postojanke ob Volgi, da zopet svoji Rostov ter odreže Kavkaz od ostale zavezniške fronte.

Spričo silnih napadajočih ruskih množic v južnih odsekih ni bilo važno, da se drži celotna fronta, kakršna je bila sredi novembra. Mnogo važnejše je bilo onemogočiti sovražniku izvrševanje njegovega načrta ter s prčno obrambo doseči potrebno ravnotežje med besom napadalcev in solidnostjo obrambe. Na temelju takega ra-

čuna so bili izvršeni nemški protinatrepi. Gesto dneva je bilo: braniti za vsako ceno vojaško in gospodarsko važne točke, osvojene v teku poletja 1942.

Po dveh mesecih borbe je to še vedno osnovna misel velike obrambne bitke v južni Rusiji. Ne glede na crjaški pritisk sovjetskih vojsk, si Rusi niso mogli odpreti poti do onih točk, katerih osvojitve ni bila v skladu z njihovimi ogromnimi žrtvami. (Piccolo.)

Junaštvo italijanskih alpsancev ob Donu

Berlin, 17. jan. s. Vojni poročevalec lista »Lokalanzeiger« L. Reichmüll piše o borbeh, ki se že mesec dni vodijo na peščenih vzpetinah vzdolž reke Dona. Italijanski alpinci so se trdovratno oprijeli te temne zemlje in si izdobilili globoke zakope in številne trdnjave. Potrebne so nadloveske sile in nadloveski pogum, ako se hoče vsak dan pregledati to področje, ki predstavlja popolno nasprotje prijetne italijanske alpske pokrajine, toda vojaki divizije »Julia« vztrajajo in se bore kar najbolj hrabro. Uradno poročilo nemškega vrhovnega poveljstva je pred kratkim navajalo njihova dejanja. Italijanski alpinci, ki so bili doslej navajeni stopati po najbolj strmih alpskih čerih s svojo živino, so se tu naenkrat znašli pred sovjetskimi oklopnimi kolonami, toda tudi na to so bili pripravljeni in vsi boljševiški napadi so ostali brez uspeha na odseku, ki ga drže italijanski alpinci. Oni vztrajajo in so polni zaupanja.

S finskega bojišča

Helsinki, 17. jan. s. Finsko vrhovno vojno poveljstvo poroča, da je bilo v zadnjih 24 urah zabeleži na bojišču ob Karelijski ožini silovite spopade patrol. Na bojišču ob ožini Aunus je bil nenavadno živ ogenj vseh vrst orožja z obeh strani. Finsko topništvo je uspešno razbijalo sovražne ofenzivne postojanke. V srednjem odseku bojišča v vzhodni Kareliji, severozapadno kanala, ki vodi v Belo morje, se je napadajočim sovjetskim oddelkom deloma posrečilo prodrati v finske zakope, a so bili nato s krvavimi izgubami zopet vrženi nazaj po srditih borbah na nož, pri čemer so pustili na bojišču več mrtvih.

Velik nemški plen

Berlin, 18. jan. s. Ponedeljski listi na kratko razpravljajo o vojaškem položaju na vzhodni fronti in predvsem naglašajo dejstvo, da na vseh fronti stalno divjajo hude bitke, ki zaposlujejo nemške in zavezniške čete. Sovražnik ima krvave izgube. Listi poudarjajo, da boljševiki ne morejo doseči kakšnega odločilnega uspeha na katerikoli točki fronte, dasi mečejo v boji vse čete, ki jih imajo na razpolago, da bi si izvojevali vsaj kak prestižni uspeh, ki bi nekoliko opravičil razširjanje ljudskega in stvarnega materijala. Po poročilih, prispelih nocoj z vzhodne fronte, so nemški grenadirji v srednjem odseku nadaljevali svojo ofenzivno delavnost krajevnega značaja, ki ima za cilj, da doseže nekoliko zboljšanja nemške obrambne črte. Področje operacij je polno gozdov, neprehodno, in debela snežna odeja, ki je zapadla zadnje dni, izredno otežkoča premikanje nemških čet, ki pa so kljub temu dosegle postavljene jim cilje ter so med operacijami zajele 1800 sovražnih vojakov, 49 oklopnih voz, 73 topov, 175 letalcev min ter nad 900 kosov lahkega strelnega orožja, kakor tudi mnogo sovjetskih avtomobilov.

Ruski general zahteva nujno drugo fronto

Lizbona, 18. jan. s. Posebni poročevalci agencije Reuter brzojavila s fronte pri Stalingradu, da je govoril z generalom Malinovskim, poveljnikom sovjetskih čet v Stalingradu. General je poudarjal nujno potrebo, da se takoj otvori druga fronta v

Obisk Visokega komisarja pri gasilcih in v občinskem zdravstvenem domu

Ljubljana, 18. januarja

Visoki Komisar je v spremstvu podprefekta dr. Davida posetil gasilce, kjer ga je sprejel poveljnik ing. Venuti s predpisanimi častmi s četo gasilcev v orožju, zbrano pred vhodom Gasilskega doma.

Ko je Visoki Komisar pregledal razvrščene gasilce, poslani sem iz drugih pokrajin Kraljevine, ter slovenske gasilce, pripadajoče razporejeni Gasilski zvezi, se je podrobno zanimal za tehnično opremo in si ogledal tudi metorna vozila.

Poveljnik Venuti je potem naslovil na visokega gosta prisrčen pozdrav, naglašajoč, da bodo gasilci vedno znali izvrševati naloge, ki jim je poverjena v tej pokrajini.

Eksc. Grazioli je nato naglasil tradicije gasilskega zbora ter njihovo vlogo, poudarjajoč, ki so ga vedno pokazali in je izrazil svoje prepričanje, da bo to izročilo tudi v Ljubljani skrbno ohranjeno tako od italijanskih kakor od slovenskih gasilcev, ki ču-

tijo nedvomno visoko čast, da pripadajo tako odličnemu zboru.

Visoki komisar si je nato ogledal urad in vse prostore gasilskega doma od delavnice do spalnice, od kuhinje do skupnih dvoran. V zvezi s tem je posetil občinske zdravniške ambulancije za siromake in se je zanimal za njihovo poslovanje. Pri tem se je razgovarjal z različnimi osebami, ki so čakale na zdravniški pregled. Odšel je tudi v zgornje nadstropje doma in si ogledal zdravstveni urad, kjer ga je sprejel in spremljal dr. Rus, ki mu je tudi podrobno poročal o poslovanju urada ter o neprimerosti lokalov ter zdravniških priprav. Visoki komisar je pregledal tudi odtok živilskega urada, ki ima sedež v istem poslopiju, ter je nadzoroval njegovo delovanje.

V uradu poveljnika gasilcev je bil nato sestanek, na katerem so se proučevali potrebe gasilskega zbora tako v pogledu oseb, ja kakor v pogledu orodja in lokalov. Po predpisnem pozdravu je Visoki komisar zapustil gasilski dom.

Kaj vse naj bi vedela in verjela Ljubljana

Nekaj cvetk z vrta bedaste komunistične propagande

Avgusta 1941: Da bo oktobra 1941. konec vojne.

Oktober 1941: Da bo vojna končana decembra 1941.

Decembra 1941: Da bo konec vojne februarja 1942, ker sta to napovedala Stalin in Ljubljanska OF.

Januarja 1942: Da bo 14. januarja zgodovinski dan.

Februarja 1942: Da je vsa dežela v OF. V najkrajšem času se bo začela odločilna ofenziva ljubljanskih partizanov in belgijske armade in aprila 1942 bo vojne konec.

Aprila 1942: Da 300 ruskih aeroplanov vsak večer prinese na Gorjance partizanom salame, denar in obleko.

Maja in junija 1942: Da so partizani prekinili v Ljubljanski pokrajini ves železniški promet in da vlakji sploh ne vozijo več. Da belgijski nezadržano prodirajo naprej in da so že v Karpatih. Da bo 15. junija izbruhnila v Evropi splošna revolucija. Da bo nato v enem mesecu konec vojne. Da bo nato OF prevzela oblast.

Julija 1942: Da bodo Angleži še isti mesec napravili invazijo v Slovenijo, ker sta se tako dogovorila Churchill in Ljubljanska OF, nakaž bo sigurno v treh mesecih konec vojne.

Avgusta 1942: Da je invazija iz strateških razlogov preložena na konec avgusta in

nato na september, konec vojne pa oktobra, seveda vse po sklepu OF. Da zaradi partizanskih akcij v Ljubljanski pokrajini prihajajo vsi vlakji za eno uro pozno na vsa bojišča in da se bo prav zaradi tega kmalu zrušila fronta v Rusiji in Afriki.

Oktober 1942: Da bo še ta mesec izbruhnila splošna revolucija. Da bo v najkrajšem času konec vojne in bo OF prevzela vso oblast, ker so Rusi že pred Zagrebom in Karlovcem.

Novembra 1942: Da bo decembra konec vojne s prevzemom oblasti po OF.

Začetek decembra 1942: Da so Rusi že zasedli Karlovec in Metliko. Da bo vojne konec čez en mesec ali že čez 14 dni. Da bodo partizani o božiču zasedli Ljubljano.

Okoli 15. decembra 1942: OF kot edini zavojnik skupnega tabora Sovjetske zveze kategorično zahteva od Anglije in Amerike, da čim prej odpreta drugo fronto v Afriki. Če ne...

Konec decembra 1942: Da bo vojna še dolgo trajala.

Vse do danes še ni izbruhnila revolucija v vsji Evropi, kljub prerokovanju OF vse do danes ni ruskih čet v Ljubljani.

Pač pa je zaradi OF na tisoče Slovencev izgubilo vse svoje premoženje.

Hvaležnost Kitajske do Italije

Trajno velik odmev italijanske odgovoril koncesijam in eksteritorialnim pravicam na Kitajskem

Shanghai, 17. jan. s. Kitajski listi še nadalje z največjim zadoščanjem komentirajo sklep italijanske vlade, da vrne svoje koncesije Kitajski. Velik pomen pripisujejo obisku kitajskega zunanjega ministra Kumaia pri italijanskem veleposlaniku maršalu Talianju v Nankingu, kateremu je izrazil hvaležnost kitajske vlade. Listi potrjujejo, da bo nacionalna Kitajska, ki sta jo stališči Italije in Japonske samo opogumila, dala vse svoj doprinos k skupni borbi proti Anglosamom. List »Shanghai Evening Post« piše, da sklepa Italije in Japonske dokazujeta spet enkrat popolno duhovno edinstvo in edinstvo akcije narodov trojnega pakta, kar je v popolnem nasprotju z nesoglasjem, ki se v vedno večji meri kaže v sovražnem taboru.

List »Shanghai Times« pa svoje vtise ter reakcije kitajskih listov in kitajske javnosti tako prikazuje: Sklep fašistične vlade, ki je bil sprejet takoj po vstopu n. c. italijanske vlade v svetovni konflikt, bo še bolj utrdil že tesne vezi prijateljstva med Mussolinijev Italijo in Čangvajevsko Kitajsko. Korak rimske vlade je nov izraz tradicionalne italijanske politike in sklep Italije bo nedvomno ojačil prestiž Kitajske. Kitajski narod se bo izkazal vrednega zaupanja in prijateljstva italijanske naroda ter bo podvojil svoje napore, da doseže zmago v borbi, ki se vodi za iste ideale svetovne pravice.

Povezanost Japonske s silami Osi

Tokio, 17. jan. s. List »Nippon Times« piše o sklepu italijanske vlade glede ukinitve eksteritorialnih pravic na Kitajskem med drugim:

Ta sklep ni brez pomena, kajti privilegiji, ki se jim Italija s tem odrekala, so vsega upoštevanja vredni. Italijanski sklep samo potrjuje mednarodni položaj Kitajske, medtem ko je sličen korak anglosaskih veleposlanikov uporni Kitajski popolnoma prazen in brez pomena. List poudarja končno, da so italijanski sklep prisrčno sprejeli vsi Japoneci kot dokaz dobre volje Duceja in njegove vlade, ki sta pokazala največje razumevanje in duha sodelovanja z azijskimi narodi. Zato pomeni italijanska odločitev simbol trdne povezanosti Japonske in njenih azijskih zaveznikov s silama Osi.

Čangvajskovi oficirji opuščajo borbo

Shanghai, 17. jan. s. Oficirji in vojakji v službi Čangkinga se vedno bolj predajajo nasprotniku. V zadnjih dneh se je predalo japonskim in nankinškim oblastem približno 200 oficirjev, med njimi štirje generali z vsem svojim moštvom.

Velik japonski plen na severnem Kitajskem

Shanghai, 17. jan. s. Japonski glavni stan na severnem Kitajskem objavlja, da so Čangkajskove in neredne komunistične čete na severnem Kitajskem izgubile lanj 142.000 mož, ki so padli na bojišču, medtem ko je bilo nadaljnjih 104.000 mož ujetih. Vojni plen Japoncev znaša 680 metalcev min, 192 težkih strojev in 1543 lahkih

strojin, poleg 86.000 pušk. Prostovoljno se je predalo 63.522 mož. Pretreli december je sovražnik pustil na bojišču 8563 mrtvih, medtem ko je bilo ujetih 1637 mož. Vojni plen teh mesecev pa je znašal 57 metalcev min, 45 težkih in 60 lahkih strojin.

Japonska letalska premija na Pacifiku

Lizbona, 17. jan. s. Ameriška revija »Life« piše o vojnih načrtih ameriškega glavnega štaba in navaja, da je načrt mornariškega štaba borba na Pacifiku od otoka do otoka, dokler ne bi bila japonska moč udarjena v osrčju. To naj bi bila ona amfibijska vojna, o kateri Američani že dolgo govorijo. V Zedinjenih državah smatrajo boje za Salomonsko otočje kot začetek tega dolgega bojnega procesa. Po mnenju ameriške revije je predstavlja ta načrt dolgo in drago podjetje, ki ga Američani označujejo celo za podjetje brez uila na uspeh. Revija »Life« obkazuje mornariške strategije, da so napravili zmotni račun: Čeprav bi Zedinjene države razpolagale z vsemi nosilniki letal in vojnimi ladjami, ki so šele v ničrto, bi ne morele napasti najpomembnejših poštojan. Ameriške površinske ladje ne morejo doseči akcijevke radija japonskih letalskih oporišč in spopadi na Pacifiku so dokazali, da so nosilke letal, čim se približajo akcijevke, mu radiu sovražnih bombnikov, na milot in nemilost izročene sovražnemu orožju. Zato omenjena ameriška revija podpira zahteve ameriških letalcev, ki hočejo vojni proti Japonski omesti na letalske napade v velikem obsegu.

Povečanje japonskih državnih dohodkov

Tokio, 17. jan. s. Japonska vlada je sklenila, zvišati posredne davke in ceno tobaka. Po tej poti bo državni dohodek znašal 145 milijonov jenov na posrednih davkih in 442 milijonov na posrednih cenah tobaka. Ti novi dohodki bodo uporabljeni za vojne stroške.

Porast hranilnih vlog na Japonskem

Tokio, 17. jan. s. Proti koncu decembra so vloge v japonskih bankah brez japonske Narodne banke dosegle skupno vsoto 46.569 milijonov jenov.

Beda indijskega prebivalstva

Lizbona, 17. jan. s. Po informacijah dopisnika lista »Manchester Guardian« iz New Delhija je gospodarski položaj v Indiji zelo resen. Beda prebivalstva, kateremu primanjkuje živila in oblačila, narašča iz dneva v dan. Nezadovoljstvo prebivalstva zavzema že obseg pravih uporov, zlasti v delavskih središčih. Poročevalec opozarja dalje, da je tudi gospodarsko stanje delavstva vse obsejše vredno, saj morajo tudi mladoletni sinovi dolavcev delati, da bi mogli skupno preživljati svoje družine. Kot dokaz navaja list uradno statistiko v pokrajini Asan, iz katere je razvidno, da od pol milijona dečkov samo nekaj desetstisočev obiskuje šole.

Argentinsko notranje posojilo

Buenos Aires, 17. jan. s. Argentinska vlada je izdala odlok, ki daje pooblastilo za razpis notranjega posojila v višini 750 milijonov pesos z 275 odstotnimi obrestmi.

Argentinsko notranje posojilo

Buenos Aires, 17. jan. s. Argentinska vlada je izdala odlok, ki daje pooblastilo za razpis notranjega posojila v višini 750 milijonov pesos z 275 odstotnimi obrestmi.

Argentinsko notranje posojilo

Buenos Aires, 17. jan. s. Argentinska vlada je izdala odlok, ki daje pooblastilo za razpis notranjega posojila v višini 750 milijonov pesos z 275 odstotnimi obrestmi.

Argentinsko notranje posojilo

Buenos Aires, 17. jan. s. Argentinska vlada je izdala odlok, ki daje pooblastilo za razpis notranjega posojila v višini 750 milijonov pesos z 275 odstotnimi obrestmi.

Argentinsko notranje posojilo

Buenos Aires, 17. jan. s. Argentinska vlada je izdala odlok, ki daje pooblastilo za razpis notranjega posojila v višini 750 milijonov pesos z 275 odstotnimi obrestmi.

Argentinsko notranje posojilo

Buenos Aires, 17. jan. s. Argentinska vlada je izdala odlok, ki daje pooblastilo za razpis notranjega posojila v višini 750 milijonov pesos z 275 odstotnimi obrestmi.

Argentinsko notranje posojilo

Buenos Aires, 17. jan. s. Argentinska vlada je izdala odlok, ki daje pooblastilo za razpis notranjega posojila v višini 750 milijonov pesos z 275 odstotnimi obrestmi.

Argentinsko notranje posojilo

Buenos Aires, 17. jan. s. Argentinska vlada je izdala odlok, ki daje pooblastilo za razpis notranjega posojila v višini 750 milijonov pesos z 275 odstotnimi obrestmi.

Argentinsko notranje posojilo

Komisarja za občini Borovnico in Logatec

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino je na podlagi čl. 3. Kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX. št. 291 in lastne navedbe z dne 3. novembra 1942-XXI. št. 3097 odredil:

G. Ivan Petrič, sin Ivana, se imenuje za izrednega komisarja občine Borovnica v nadomestilo za dr. Franca Zupana.

Komisar okrajnega glavarstva v Ljubljani je poverjen v izvršitvo te navedbe.

Ljubljana, 14. januarja 1943-XXI.

Visoki Komisar Emilio Grazioli.

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino je na podlagi čl. 3. Kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX. št. 291 in komisarske navedbe z dne 23. novembra 1942-XXI. s katero sta bili odpravljene občini Dolenji in Gorenji Logatec ter ustanovljena občina Logatec odredil:

za izrednega komisarja občine Logatec je imenovan g. Oblak Gabriel.

Komisar okrajnega glavarstva v Logatcu je poverjen v izvršitvo pričujoče navedbe.

Ljubljana, 13. januarja 1943-XXI.

Visoki Komisar Emilio Grazioli.

Preselitev uradništva lista »Prima Linea«

Tiskovni urad Zveze borbenih fašistov v Ljubljani sporoča: Opozarja se, da se je uradništvo lista »Prima Linea« preselilo v Wolfvo ulico št. 12, prvo nadstropje, v prostore bivšega dijaškega doma, ki jih je vlijudno stavil na razpolago Visoki Komisar.

Sklicanje slovenskih dijakov

Tiskovni urad Zveze fašistov objavlja: Vsi oni dijaki, ki so vpisani v ljubljanski vseučiliški organizaciji, naj se zbere dne 20. januarja ob 11 v dvorani vseučiliške knjižnice, da prisostvujejo važnemu sestanku.

Dijaki morajo predložiti ob vstopu zaedno vabilo in izkaznice organizacije. O odsotnosti se bo vodila evidenca.

Naraščanje anglosaskih pomorskih izgub

Berlin, 17. jan. s. V tukijskih krogih pripominjajo v zvezi z vedno hitrejšim naraščanjem izgub sovražnega trgovskega ladjstva, da kaže — v nasprotju s prvo svetovno vojno — diagram potopitev sovražnega brodograja stalno in postopno naraščanje. Med temi ko se namreč v prvi svetovni vojni padle sovražne izgube ladjstva 1. 1918 na približno 3 milijone ton, potem ko 1. 1917. dosegle že višek 6 milijonov ton, je moč sedaj po treh letih vojne ugotoviti povsem nasprotno dejstvo. Izgube sovražnega trgovskega ladjstva, ki so 1. marca 1941 dosegle že nad 9 milijonov ton, so 31. decembra 1941 dosegle 15 milijonov ton in 31. decembra 1942 celo 24 milijonov ton. Bržkone si Angleži in Američani doslej niso še izmislili primerne sredstva, ki naj bi zboljšalo njihov položaj, kakor so se zavarovali proti potopitvam začetku 1. 1918. s sistemom konvojske zaštite pri plovi v Evropo. Tako se bodočnost ne kaže sovražniku prav nič rožnata, navzlic vsem njegovim nasprotnim trditvam.

Berlin, 18. jan. s. V zvezi s potopitvijo sovražnega ladjstva v preteklem tednu naglašajo v tukijskih poučenih krogih, da je nemško podmorniško in letalsko orožje do 15. januarja potopilo 34 ladj v skupni tonazi 236.000 ton. V to število so vštete ladje, potopljene na Sredozemskem morju ter v murranski luk.

Iz nemških virov poročajo, da te potopitve ne prizadevajo samo oskrbe anglosaskih vojsk, marveč tudi operacije, ki so v toku v severni Afriki. Konvoj 13 petrolejskih ladj je bil popolnoma uničen. Na poti proti Gibraltarju je vozil več kakor 174.000 ton goriva, določenega za letalstvo in za anglosasko oklopno vozovo, ki delujejo v Afriki. Zato si je lahko predstavljati, od kod izvira zastoj v njihovi operaciji, ki so jih Anglosasi pred kakim mesecem začeli tako bahato, da so si že utvarjali, kakor da imajo zmago že v rokah.

Potopljeni angleški stražni ladji

Rim, 18. jan. s. Britanska admiralteta objavlja izgubo dveh obalnih stražnih ladj »Horacio« in »Ducat«.

Resne ovire v ameriški proizvodnji

Lizbona, 17. jan. s. Ameriški tehnični organi, ki proučujejo težave na področju vojne proizvodnje v smislu znamenitih programov za 1. 1943., opozarjajo, da se je Roosevelt znašel pred vprašanjem izbire med ladjami, petrolejem in gumo, češ da je povsem nemogoče doseči zboljšanja in povznanja na vseh treh področjih istočasno. Isti strokovnjaki poudarjajo nadalje, da bi bilo povečanje proizvodnje na enem izmed teh treh področij brez pomena, ako bi ga ne spremljalo povečanje na ostalih dveh področjih. Nadalje ugotavljajo, da za zgraditev novih industrijskih podjetij ne primanjkuje le gradiva, temveč zlasti delavstva. Vse te resnice potrjuje tudi newyorški poročevalec londonskega lista »Daily Express«, ki izpodbija trditve direktorja vojne proizvodnje Nelsona, ki je nedavno dejal, da so vsa glavna industrijska vprašanja za uspešno nadaljevanje vojne že rešena.

Pomanjkanje tekstilnih izdelkov na Irskem

Lizbona, 17. jan. s. Irski list »Irish Times« piše, da so pomanjkanje tekstilnih predmetov na Irskem odgovorni predvsem Angleži. Preteklo leto so mnogi Angleži, ki so prišli v severno Irsko, kupili oblečila v tolikšni meri, da je morala vlada v Dublinu nato uvesti nakaznice za obleke. Isto se je zgodilo tudi z usmjem in čevlji, ki so jih kupili angleški verizniki na Irskem.

Vodja mehiških delavcev ustreljen

Buenos Aires, 17. jan. s. Poslanec Coca Cabrera, član upravnega sveta mehiških delavskih sindikatov, je bil v Pueblu v Mehiki ustreljen z 18 revolverjskimi strelji. Po izvedbah očitve je atentat izvršilo 6 oseb, ki so na kraj zločina prišle v avtomobilu in v avtomobilu zopet izginile.

Gospodarstvo

Povečana proizvodnja tobaka v vzhodnoevropskih državah

V zadnjih letih se je proizvodnja tobaka v vzhodnoevropskih in balkanskih državah precej povečala. Razširjena pa je tudi gojitelj raznih specialnih vrst tobaka. Tako je Madžarska podobno kakor Bolgarija pričela gojiti tobak iz Virginije in je bilo lani s tem tobakom posejanih 400 hektarjev. Da se poveča proizvodnja, je madžarska tobačna režija povišala odkupne cene za tobak in ima v novem proračunu za odkup tobaka predviden znesek 105 milijonov pengov.

Bolgarija je v proizvodnji tobaka danes na prvem mestu med vzhodnoevropskimi državami. 300.000 prebivalcev se peča z gojitvijo tobaka. Po zadnjih cenitvah je površina tobačnih kultur dosegla 100.000 ha. Lani je znašal pridelek 62 milijonov kilogramov; od tega bo Bolgarija izvozila dve tretjini. Proizvodnjo nameravajo še povečati na 80 milijonov kg. Površina kultur tobaka iz Virginije je lani dosegla 1200 ha, pridelek tega tobaka pa se je dvignil na 1 milijon kg.

Hrvatska vlada je že lani sestavila petletni načrt za povečanje proizvodnje tobaka z namenom, da se poveča površina tobačnih kultur od 7850 na 13.000 ha in pridelek na 16 milijonov kg. Lani je znašal pridelek 9,5 milijona kg in je bil za 50% večji kakor v prejšnjem letu. Površina tobačnih kultur se je lani povečala od 7850 na 8722 ha. V prihodnjih letih nameravajo povečati proizvodnjo tobaka zlasti na Primorju. Hrvatska beleži tudi uspehe na področju pridobivanja jedilnega olja in tobačnega semena. Lani so pridelali 500.000 kg tobačnih semen, pri čemer so dobili 150.000 kg olja.

Tudi v Srbiji so povečali tobačne kulture in je za leto 1943. predvidena saditev 500 milijonov rastlin, od tega odpade 35 milijonov na Banat.

Gospodarske vesti

Carinska prostost za živila, ki jih prinesejo potniki v Nemčijo. V smislu okrožnice, ki jo je izdalo nemško državno prehranbeno ministrstvo, je nemški državni maršal Göring odredil carinsko prostost za živila, ki jih prinesejo potniki (tudi civilisti) v ročni prtljaji v Nemčijo, in sicer iz Protektorata, Poljske generalne gubernije, Danske, kakor tudi iz ostalih 17 prijateljskih in zaveznških držav. Carinarnece v bodoče ne bodo pri takem uvozu živil postavile prijavi zaradi vračunanja dotičnih živil v racinirane količine. Za pakete živil, ki se uvozijo kot darila naslednikom v Nemčijo, pa velja dosedanja omejitev na 5 kg za vsako vrsto blaga. Tudi je ukinjen predpis, da se morajo take pošiljke živil zapletiti odnosno vračunati v racinirane količine. Pogoj za carinsko prostost pa je, da dotično blago ne postane predmet trgovanja. V tem primeru se zapleni. Kot trgovanje pa se ne smatra, če vnošeno ali kot darilo poslano blago naslednik odstopi srodnikom ali znancem proti povrnitvi dejanskih stroškov brez kakšnega pribitka.

Iz gorenjskega trgovskega registra. Vpisale so se nastopne tvrdke: Grandhotel in Gofhotel prej Toplice, Bled (lastnica Julija Molnar); Ivan Bogataj, modna trgovina, Jesenice; Jost Plesnjucnik, lesni trgovec, Zupna vas v Mežiški dolini.

Iz hrvaškega gospodarstva. Zagrebška mestna občina je s takojšnjo veljavnostjo povišala občinske uvozne in trošarine za 100%. — V zagrebškem trgovinskem registru so bile črtane podružnice zavajovalnice »Dunav« v Ljubljani, Novem Sadu in Velikem Bečkereku. — Hrvatsko finančno ministrstvo je spremenilo predpise glede carinjenja celulozne volne. Preja iz čiste celulozne volne se odsej carini kakor bombaž, mešana preja pa po tarifi; postavki za ona vlakna, ki so primestana celulozni volni.

Gojitelj oliv v južni Hrvatski. Iz Zagreba poročajo, da je po najnovejših ugotovitvah na področju Neodvisne Države Hrvatske dva milijona olivnih dreves. Olive se gojijo predvsem v okolici Dubrovnika, kjer je en milijon dreves. Glede na važnost te panoge kmetijske proizvodnje je hrvaška vlada izdala vrsto ukrepov z namenom, da se prvo zvonja čim bolj poveča in olje kakovostno zboljša. Po mnenju strokovnjakov lahko Hrvatska poveča gojitelj oliv v takem obsegu, da ne bo samo krita domača potreba, temveč da bodo določene količine še na razpolago za izvoz.

Iz hrvaškega gospodarstva. S 1. februarjem bodo hrvaške državne železnice povišale blagovno tarifo, in sicer pri vagonskih pošiljkah 30%, pri komadnih pošiljkah pa za 50%. — V zagrebški trgovinski register se je vpisala družba Hrvatska d. d. za olje in plin (glavnica 1 milijon kun). Družba prevzame pravice in obveznosti, ki izhajajo iz pogodb med bivšim jugoslovanskim ministrstvom za gozdove in rudnike in tvrdko Teslić v Sisku. Bavila se bo s pridobivanjem zemeljskega plina in mineralnega olja. — Nadalje je bila v zagrebškem trgovinskem registru vpisana tvrdka »Sirovinac« d. d. za trgovno in predelavo odpadkov. To družbo, ki ima 10 milijonov kun glavnice, je ustanovila državna privilegirana finančna družba »Pohita«. — Končno je bila vpisana družba »Dona« d. d. za trgovino s tekstilnim blagom na debelo in drobno, ki bo z glavno 30 milijonov kun prevzela one tekstilne tvrdke v Zagrebu, ki so bile v korist države razlašene.

Ureditelj prodaje električnih žarnic v Nemčiji. Z odobritvijo državnega komisarja za cene je nemška državna zajednica za električne žarnice odredila, da se smejo nove žarnice prodajati potrošnikom le proti oddaji ustrežajočega števila starih žarnic.

Povišanje železniške tarife v Bolgariji. S 1. januarjem je bila v Bolgariji povišana p. t. n. št. a. tarifa za 30%.

Ljudsko štetje v novih pokrajinah Bolgarije. Bolgarska vlada je odredila ljudsko štetje v priključenih pokrajinah bivše Južne Srbije in Trakije, ki bo spomladaj. Štetje se bo izvršilo s sodelovanjem strokovnjakov bolgarskega državnega fašističnega urada.

Stroga izjava n. g. v. z. na kontrola na Madžarskem. Doslej so bile na Madžarskem predpisane omejitve glede izvoza le za semena, krmila, deteljo, tekstilne suro-

vine, kavčuk, odpadke papirja, tekstila, odpadke in kovinske odpadke ter za nekatera strojila. Za izvoz tega blaga je bilo predpisano dovoljenje trgovinskega ministrstva. Za izvoz ostalega blaga pa je bilo zlasti potrebno le devizno dovoljenje. Z najnovejšo odredbo je madžarska vlada uvedla po vzorcu ostalih evropskih držav sistem uvoznih in izvoznih dovoljenj za vse blago. V bodoče izvozniki ne smejo staviti ponudb za izvoz, uvozniki pa ne smejo naročati blaga iz inozemstva, če si niso prej preskrbeli potrebne dovoljenja od urada za zunanjo trgovino, kar velja tudi v primerih, če je za izvoz ali uvoz že izdano devizno dovoljenje, ker je že izdano devizno dovoljenje, veljavno le ob istočasni predložitvi u. n. g. dovoljenja, ki ga izda urad za zunanjo trgovino.

Novi predpisi za hrambo poslovnih papirjev v Nemčiji. Nemška državna ministrstva za pravosodje in za finance sta izdala skupno naredbu glede devizopravnih in trgovinskoopravnih rokov za hrambo poslovnih papirjev. Za dobo vojne se rok za obvezno hrambo skrajša od 10 na 5 let, le za hrambo trgovskih knjig, inventarjev in b. l. n. c. stanje dosedanjih predpisov. Naredba je bila izdana z namenom, da se stari poslovni papirji oddajo zbiralcem za star papir, s čemer se bo znatno zboljšala oskrba papirnic s stari papirjem.

Črna borza v Ameriki. Zedinjene države so

Jože Marčan

Ljubljana je nepričakovano izgubila enega izmed svojih najbolj poznanih mož. V nedeljo zvečer je umrl naglo smrti gosp. Jože Marčan.

Marčan, upravitelj šlajmerjevega doma. Vedno krepki mož se je v nedeljo popoldne doma počutil nekoliko slabo, in ob 18. uri je želel, da ga spremiti v šlajmerjevo dom. Komaj pa je prispel tja, kjer je vrsto let posvečal drugim svoje upravne sposobnosti, je komaj še premagal stopnišče. Nato se je zgrudil in mu ni bilo več rešitve. Podlegel je za kapjo.

Ko se je nagibalo h koncu leto 1940., ki je prineslo slovenskim zasebnim namočencem krasno izpopolnitev njihovega modernega zdravilišča, so se številni prijatelji in zlasti bivši pacienti šlajmerjevega sanatorija poleg zdravnikov toplo spominjali moža, ki mu je bila poverjena uprava tega modernega zdraviliškega doma. Tudi v »Jutru« smo dne 24. decembra 1940 zaslužno počastili Jožeta Marčana, ki je tisti dan praznoval svojo petdesetletnico. Jože Marčan je imel za seboj izkušnje polno življenja. Po rodu je bil iz Gorici pri Kranju. Ko se je izšolal in uposobil za bančno službo, je moral k vojakom in je služil šest let neprestano v vojaški službi, vključno vso svetovno vojno. Bil je na ruski fronti in nato še na drugih bojiščih. Zdrav se je vrnil, toda v novem življenju so ga čakale mnoge ovire. Služboval je v banki v Spalatu, pri Mestni hranilnici v Mariboru, bil je v Celju in na Bledu. Prestati je moral marsikatero trpkost. Toda vse tegobe je premagal ob zgledni opori svoje skrbne soproge gospe Zinke, po rodu Savnikove iz Brezice, sestre uglednih veletrgovcev Savnikov na Gorenjskem. Ob svoji petdesetletnici je praznoval Jože Marčan dvajsetletnico poroke. V srečnem zakonu sta se mu rodila sina Jože in Rado; prvi je absolvent trgovske akademije, drugi pa gimnazije. Komaj dobrih 10 let je bilo Jožetu Marčanu usojeno delovati v Ljubljani, imel pa je priliko v odlični meri pokazati svoje upraviteljske in organizatorne sposobnosti. Premovljenemu šlajmerjevemu domu se je posvečal z vso ljubeznijo. Nobena ura mu ni bila ne prezgodnja ne prepozna. Čvrst korenjak, kakršen je bil, ni štedil truda za prospeh in vzorni red v sanatoriju. Neizprosna usoda je vso prezgodaj ugonobila moža, ki je bil poln volje do dela in je rad pomagal tudi v javnosti pri koristnih organizacijah, kjer je bila njegova pomoč željena in potrebna.

Pogreb Joška Marčana bo v torek ob pol 15 iz kapele sv. Andreja na Žalah na pokopališču sv. Križu. Užalosteni soprog in sinovna izrekamo naše iskreno sožalje.

O dihanju

Podlaga vsemu organskemu življenju je zrak. Vsako bitje diha, pa naj bo to človek, žival ali rastlina. Dihanje je mnogo važnejše ko jed in pijača. Brez hrane moramo živeti več tednov, brez pijače okrog 10 dni, brez zraka pa niti 5 minut ne. Jemo trikrat na dan, dihamo pa približno 20krat v minuti: toliko važnejše je dihanje ko prehranjevanje!

Organ, s katerim dihamo, so pljuča. Od žrela se odepi pred požirnikom grgavec s sapnikom. Ta se na spodnjem koncu cepi v dva dušnika, ki vodita v pljučni krili. Levo krilo sestavlja dve, desno pa tri loputi. V pljučnih krilih se razhajata dušnika v številne vejice, ki se na koncu razširijo v mehurčke. Teh je silno mnogo (približno 1800 milijonov) in tvorijo površino do 30 kvadratnih metrov.

Kadar vdihavamo, gre zrak skozi ome-

njene žile v pljuča. Kri, nasičena ogljikovega dvokisa, ki je bistvena sestavina slabega zraka, se v pljučnih mehurčkih dotika skoraj neposredno zraka. Zato pronicajo ogljikov dvokis iz krvi v njo pa v večji in večji meri v kisik. To opazimo, ako primerjamo sestavine navadnega in izdihanega zraka. 2500 litrov navadnega zraka ima med drugim v sebi 1 liter ogljikovega dvokisa in nič vodnih par, slab, izdihan zrak pa 100 l ogljikovega dvokisa ter 44 l vodnih par.

Polagajmo veliko važnost na dober, svež zrak! Dihati moramo počasi in globoko, ne kakor večina ljudi ravno narobe, ki diha samo toliko, da se ne zaduši. Dihanje ne vpliva blagodejno samo na kri, temveč tudi na živce, na celo telo in ravno tako tudi na dušo. Ne vdihavamo samo kisika, temveč tudi življenja in moč! Upravičeno zato trdi veliki nemški mislec Kant, ko pravi, da je s pomočjo dihanja možno »oddihati« si vsako skrb in slabo misel. Največ nepravil v življenju nam povzroča nepravilno dihanje. Kdor slabo diha, se kmalu utruji, oslabi, ozlovolji, je potlačen in malomaren.

Začnimo torej pravilno dihati. Dihaj počasi, a globoko, enakomerno! Kadar ho- diš, vdihavaj v teku dveh korakov in izdihavaj v teku ostalih dveh, ritmično, počasi in globoko!

Umetnost dihanja je umetnost življenja.

Dokumenti sramote in groze

Komunisti so brezsrčno morili tudi starčke in starke ter nečlane dečke

Kom. 1. čete bataljona "LJUBE ŠERČERJA" NO

Št. 31
Dne 16. junija 1942
Na položaju.

253.

253

ŠTABU BATALJONA "LJUBE ŠERČERJA" NO

Po ukazu štaba I. bataljona "Ljube Šerčerja" NO je naša patrola vedela v taborišče sledeče osebe:

Dežman Ivan, roj. 30. sept. 1896, Rudnik, biv. Daljna vas 14.
Dežman Ivan, roj. 13. dec. 1925, Daljna vas, " "
Dežman Pavla, 2. okt. 1904, " "

ter jih dne 15. junija 1942. likvidirala.

14. 6. 1942. sta bila aretirana v Tomišlju

Sattler Ivan roj. 15. 5. 1868 Zg. Šiška, Ljublj.
Škvarca Reza roj. 15. 8. 1882 Bravljica, Ljubljana

Ker sta se sumljivo ponašala in hodila iz kraja v kraj ter prosjačila, kakor sta sama izjavila je bilo iz tega razvidno, da sta tudi kradla. Bila sta likvidirana še istega dne.

15. 6. 1942 je bil likvidiran tov. Šteblaj Jože, roj. 1925. v Iški. On je večkrat desertiral in bil nediscipliniran v četi

Št. 31. On je večkrat desertiral in bil nediscipliniran v četi

Komandir
Maks

Politkomisar.
Šteblaj

Danes objavljamo posnetek nadaljnega partizanskega dokumenta izmed onih, ki so jih dobile v roke vojaške oblasti ob priliki svoje očistevalne akcije na podeželju. Glas se:

»Kom. 1. čete bataljona »Ljube Šerčerja« NO — Št. 31 — Dne 16. junija 1942. — Na položaju. — Štabu bataljona »Ljube Šerčerja« NO — Po ukazu štaba I. bataljona »Ljube Šerčerja« NO je naša patrola vedela v taborišče sledeče osebe: Dežman Ivan, roj. 30. sept. 1896., Rudnik, biv. Daljna vas 14, Dežman Ivan, roj. 13. dec. 1925., Daljna vas, biv. Daljna vas št. 14. Dežman Pavla, roj. 2. okt. 1904., Daljna vas, biv. Daljna vas 14. Ter jih je 15. junija 1942. likvidirala. — 14. VI. 1942. sta bila aretirana v Tomišlju Sattler Ivan, roj. 15. 5. 1868, Zg. Šiška, Ljubljana, Škvarca Reza, roj. 15. 8. 1882, Bravljica, Ljubljana. Ker sta se sumljivo ponašala in hodila iz kraja v kraj ter prosjačila, kakor sta sama izjavila, je bilo iz tega razvidno, da sta tudi kradla. Bila sta likvidirana še istega dne. — 15. VI. 1942. je bil likvidiran tov. Šteblaj Jože, roj. 1925. v Iški. On je več-

krat desertiral in bil nediscipliniran v četi. — Smrt fašizmu, svoboda narodu! — Komandir: Maks. — Politkomisar: (nečitljiv podpis).

To krvniško poročilo izpričuje in potrjuje, da so partizani v dveh dneh »likvidirali« to se pravi pomorili:

a) rodbino Dežmanovih iz Daljne vasi, naveden ni noben razlog, zato je tem bolj jasen: umorjeni so bili samo zato, ker se niso hoteli ukloniti komunistični strahovi, ali pa morda celo samo zato, ker so se zamerili kateremu izmed krajevnih komunističnih mogotcev;

b) 74 let starega Ivana Sattlerja in 60 let staro Rozo Škvarca, ker sta beračila, iz česar je bilo za vsevednega političnega komisarja »razvidno, da sta tudi kradla«;

c) 16 let starega dečka Jožeta Šteblaja iz Iške, ker je nesrečni fantek z grozo spoznal v kakšno družbo je zašel, ko je bil zapeljan med partizane, in je zato hotel uteči nazaj domov k svojim staršem.

Ta dejstva govore in obtožujejo sama za sebe dovolj jasno in glasno.

v Zupančičevi poeziji najznačilnejše, kar je bilo v vezni besedi našega stoletja povedano o srednjem slovenskem mestu. »Ti, ki si lepa in bela kakor lilija«, vzklila pesnik Ljubljani takoj v prvem sonetu (»A Ljubiana«) in pravi: Ti veš, da sem te ljubil bolj kakor sin — na tavanjih svoje življenjske poti. V pesmi »Il primo canto« opeva prebujenje jutra v Ljubljani, tisto za naša jutra značilno jutranje zvonjenje, medtem ko obseva Grad prvi sončni žarki; k ljubljanskim jutrom in njihovi poeziji se vrača tudi v enem nadaljnjih sonetov (»La mattina«). Posoben sonet je posvetil Prešernu (»Un poeta grande, disgraziato«), ki v njegovem prividu polaga pred trdosrčno Julijo sopek dehtenčih rož svoje poezije. Na Rožniku, zadnjem stanovanju Ivana Cankarja, se spominja tega velikega poeta svoje mladosti in vzklika:

Beviam del vin in onore del poeta per l'arte somma, che ci ha donato!

Tej dvojici reprezentantov naše duhovnosti je pridružil še sonet o začetniku slovenske knjige Primožu Trubarju. Ostali soneti so same podobe iz ljubljanskega življenja, prežete tu in tam z osebnorefleksivno noto, kakor na primer v lepem sonetu »La notte«. Samec opeva z barvitimi in toplimi poudarki zdej Robbov vodnjak, zdej prijateljske petkove večere v znani gostilni pod Gradom, pa vimo, ki se iskri v časih pompozne procesije, kresno noč z njenimi ognji, prihod mladosti, žeganja in plesne; ustavlja se na nebotičniku z njegovim razgledom in vzklika:

Qui tutto è bello, forte ed immenso sotto la mano grande d'un Iddio...

Kakor nekoč Carducci, opeva tudi ljubljanski poet vde, ki vlečejo voz po cesti; dalje slika košarno, mladitev na gumnju, kmečko nevesto in kmečko hišo, melanholično jesensko dežja in svoji čar zimske krajine i. dr. Cklus teh motivov, ki so tesno povezani z Ljubljano in s slovenskimi kraji v Pokrajini, zaključuje s sonetom »La patria« (O patria, o terra benedetta).

Pomudili smo se nekoliko obširneje pri prvem delu, da bi pokazali vsaj v zgoščnem prostoru informativne beležke smer, v kateri se giblje Samčeva sonetna poezija v krasnem Dantejevem jeziku. »I Canti a Trieste« utegnejo vzbuditi posebno pozornost v mestu, ki je poetu poleg Ljubljane najdražje. Samec opeva v toh petindvajsetih sonetih pristanišče, vrvenje na molu, ladje, ribice, Miramare in morje, pa Oberdana, Teatro Verdi, triestinsko šiviljo, mesečno noč na morju, Barcolo, San Giusto in rezne druge motive, združujoče poetična razpoloženja s tipičnimi podobami velikega mesta in njegovega preplega naravnega okvira.

Kakor že omenjeno, so »I canti dell'Uomo« najosebnejši. V njih je Samčeva poezija izrazito izpovedna: pesnikov jaz z vsem svojim miselnim in čustvenim doživljajskim svetom je tista luč, ki obseva vnanje pojave in dogodeke, od katerih se navdihuje njegova Modrica ali ki spirožijo v pesnikovi duši cel plaz čustev in misli. V sonetu »Il poeta« predstavlja samega sebe in označuje svojo dvojnost, v nadaljnjih se bavi z rodno zemljo in s predniki (Gli avi) in z zgodovino svojega ljudstva; spominja se kralja Matjaža (»O re Corvino«), obuja prizore iz naših dni, prideve vojne in sledeče velikih zgodovinskih obratov, vedno spajajoč predmetnost svojega pogleda s topljo čustvenostjo trpeče in ljubeče pesniške duše. Vžre znatni primesi subjektivnosti, ki vedno označuje izpovedno in razpoložensko poezijo, kažejo tudi ti soneti stremeljenje po objektivnem, nadosebnem svetu in pesnikovo trdno vključenost v tok

Divje ovce na Sardiniji in Korziki

je poleti lažje rdeča, medtem ko bela barva pokriva trebuh, notranje strani nog in prodnje dele glave. Ušesa se siva in belo obrobljena. Rep je močno temnorjava barve Barva samice ni tako pestrna. Prebarvajo se jeseni, ko dobe gosto volneno podrast, katero ščiti izredno mastna dlaka Zimska oblika je temnejša, kostanjeve barve. Mladici so polni svetlo, pozimi pa tenorjavi.

Zrelost plemenitve doseže ovca že pri 18. ovni pa šele pri 30 mesecih starosti. Ovca je breja 5 mesecev; spomladi (od marca do začetka maja) povzre po eno lajno; ki takoj sledi materi, čim je staro enc uro. Če jagnje pogine, si samica kmalu poišče ovna, da ima na jesen že drugega mladica.

Za časa prska se zbera mulfoni v trpe po 15 do 30 glav. To se zgodi na Sardiniji od konca avgusta do oktobra na Korziki pa od konca septembra do decembra. Borbe za družice so zelo hude. Ovni se napadajo v zaletu na 20 m tako, da se trk rogov sliši na precejšnji daljavi. Boj traja tako dolgo, dokler eden od tekmecev ne zbeži, odnosno ne obleži z razbito lobanjo. Zmagovalec postane gospodar tropa, vodstvo pa ima vedno kaka stara, izkušena ovca.

Mulfoni so otroci gor, ki jih na omejenih otokih ne manjka. Sicer se držijo v območju visokogorskih predelov, vendar ni izključno skalna žival, kajti brez gozda mu ni obstanka. Živali čez dan počivajo, v gozdnem zatišju, zvečer pa ožive in gredo na pašo: ob sončnem vzhodu se povrnejo na svoja ločišča. Hranijo se s trdo travo, vresjem, borovničjem in bodičem ter s smrekovimi iglami; jeseni jim gresta v slast žleod in žir.

Lov na mulfona ni lahka stvar, zasti ker zausti lovca čisto že na 1500 do 2000 korakov! In kakor je v naših planinah lovci v veliko oviro ruševje, tako se jezita Sardinija in Korzika, kadar zalezujeta mulfona nad makijo (to je gosto grmičje kovorja, divjega šipka, rožmarina in brinja). Seveda so radi okusnega mesa, kože in rogov mulfona že močno iztrebili. Da obvaruje to

redko divjad pred popolnim iztrebjenjem, je država izdala potrebne lovsko-zakonske določbe.

Za to izredno redko, zanimivo in plemenito divjad se je že pred dobrimi sto leti zanimalo tudi inozemstvo. Tako s j jih že leta 1840 nabavila avstrijska vlada za živalski park v Lamzu pri Dunaju. Kasneje pa so ga kolonizirali v svojih lovskih revirjih razni bogati zasebniki. Tako so naselili mulfona na Nemškem, Češkem ter na Ogrskem v Belih Karpatih. Uspehi so bili povsod dobri.

Mladici so v ujetništvu zelo krotki; ko pa dorastejo postanejo zelo objestni — zlasti samci — in se lotijo tudi človeka. V ujetništvu se tudi plode in se uspešno mešajo celo z domačo ovco. Mladici bastardi so še posebno zanimive živalce. S. L.

Rojna taktika nemških podmornic

Uspehi nemškega pomorskega vojskovanja v lanskem letu in ustanovitev komiteja v britanskem kabinetu s smotrom, izdati ukrepe proti nevarnostim od strani nemških podmornic, kaže velikanski pomen, ki ga ima nemška podmornica v sedanjih vojni. Poskus, da bi oskrbovalno plovbo proti podmornicam zaščitili s sistemom konvojov, se ni izkazal.

Uporaba nemških podmornic proti sovražnim konvojem, kakor znano, ni prepuščena slučaju, ampak se vodi centralno, ker je vodstvu zaradi moderne poročevalske tehnike omogočeno, da vselej pošlje na konvoje, ugotovljene na morju, cele skupine ali roje podmornic. S taktiko masirane napadajočih podmornic je nemško pomorsko vodstvo kupičenju sovražnih parnikov v zavarovanem konvoju postavilo nasproti zelo učinkovito napadalno sredstvo. Ta način bojevanja proti konvojem so z izkušnjami iz prve svetovne vojne temeljito preizkusili že v mirnem času in se je v dosedanjem poteku vojne izbornost obnesel. S tako taktiko so bili izvojevani proti konvojem že ogromni uspehi. Britanski tonazi je prizadel največje izgube: Angleži jo imenujejo rojno taktiko.

O metodi rojne uporabe podmornic daje zanimiva pojava neko nemško vojno poročilo; iz njega so razvidne zlasti težave prostornega zajetja kakšnega sovražnega konvoja. Vsekako so zelo veliki prostori in daljave, v katerih si v posameznem primeru stoji v prvotnem stadiju nasproti podmornice in sovražni konvoj. Če prenesemo te prostore in daljave na suho, šele prav razumemo, kakšne proge morajo posamezne podmornice prepluti, da lahko napadejo neke izsleden konvoj. Recimo, da je bil konvoj opažen v Frankfurtu ob Maini. V tem primeru bi se ena podmornica lahko nahajala pri Breslavi (630 km od Frankfurta), druga podmornica bi bila pri Flenburgu (500 km), tretja pri Berlinu (450 km), četrta pa celo pri Barceloni (1100 km). Vžlejakim velikim razdaljam se podmornice na rutu konvoja združijo, ga cele dneve in noči venomer napadajo, dokler ne uničijo ladjo za ladjo.

Britansko pomorsko vodstvo je seveda storilo vse, da izboljša obrambna sredstva in obrambno taktiko proti temu načinu uporabe podmornic. Od časa do časa so se nemške podmornice v resnici morale ukvarjati z novimi metodami, bile so pa vedno močnejše od njih. Če je bilo včasih

sporno vprašanje, ali je obramba močnejša od podmornice in ali je njena uporaba še smrtna v moderni vojni na morju, so uspehi nemških podmornic na to vprašanje dali jasen odgovor. Pri tem je treba še poudariti, da je Nemčija imela ob izbruhu sedanje vojne okoli 65 podmornic v službi in sicer v treh prostornih tipih po 250 ton, 500 ton in 700 ton. Gradbeni program podmornic, ki se od tedaj izvaja z največjo intenzivnostjo, pa se je medtem še znatno stopnjeval.

V spomin Albina Razpotniku

Kakor skozi neprodni zazor neumljive usode sem skozi solze čitala nepričakovano in mnogo prezgodnjo osmrtnico v časopisu. Saj ni mogoče! In vendar Vas že teden dni pokriva ledena rosa drage belokranjske zemlje, katero ste ljubili kakor dober sin svojo mater. Leta in desetletja bežijo z nezmanjšano brzo in nenasično večnost, z njimi se staramo, mi Vaši nekdanji učenci in učenke, ki smo imeli najuspešnejše in najbrezskrbnejše trenutke v Vaši šoli. Kako sem bila srečna, ko ste se vsako jutro razveselili svežega šopka, položenega na kateder v šoli. Kako rada bi Vam prinesla tudi zadnji šopek, čeprav bi ga več ne moglo videti Vaše ugasle oči.

Bili ste vzgojitelj z zlatim srcem in angeljskim potrpljenjem. Ne morem pozabiti moje zadnje risarske ure pri Vas. Dali ste mi za nalogo narisati v profilu kavni mlinček. Kako ste se kljub moji nespretnosti od srca nasmejali, ko je nastal iz mlinčica štednik! Ne morem si predstavljati, da Vas ko zopet stopim na semski tla ne bom nikjer več mogla srečati ali videti pri znanih. Toda večna neizprosna reka je potegnala s svojimi smrtnimi valovi s seboj v večnost tudi Vas. Mati zemlja je vzela, kar je bilo njenega. Spomin na Vas pa bo svetil v mojem srcu kot večna luč do zadnjega diha. V srcih vseh Vaših učencev in učenk ste si izklesali trajen spomenik. M. S.

KAVARNISKI POGOVOR

Prva prijateljica: — Milan je vedno tako dostojen v moji družbi.
Druga prijateljica: — Da, da, tudi meni gre že na živce.

občne usode. V okviru tega poročila ni mogoče podrobneje označiti vseh motiviranih značilnosti, pesniških domiselnosti in poetičnih poudarkov teh sonetov, ki so med njimi nekatere Samčeve najmočnejše stvaritve.

O Samčevem tankočutnem obvladanju italijanskega pesniškega jezika bodo lahko sodili drugi. Citateli, ki se poglbo v te sonete, občuduje poeta, s kolikšno spretnostjo podaja svoje misli in čustva v tako zahtevni in strnjeni formi, kakor je sonet čisto klasičnega stila. Ko bo zbirka izšla v knjigi — in upam, da jo bomo lahko kmalu pozdravili — bo dana prilika kritikom prav kakor nezainteresiranim uživalcem, da se temeljiteje pozanimajo, ki jo zasluži Samčeva pomembna pesniško dejanje, pomudijo pri tem nenavadnem, a vse hvale vrednem pojavu v krogu slovenske literarne kulture in italijansko-slovenskih stikov.

Mozartov »Beg iz Seraja« v Operi

Mozartov »Beg iz Seraja« je ena od zgodnjih mojstrovih oper, ki ima še mnogo značilnosti italijanskega opernega načina 18. st., dasi je glasbeno vsebinsko pomembnejša in tehtnejša od svojih junjskih vrstnic. Zahteva pa v znatni meri lahko glaslo, prožnost prepevanja in razvit smisel za vezano, zlito kantileno. V naših uprizoritvi te zahteve niso moge biti povsod izpolnjene, saj so nekatere pevski moči prav za prav bele začetniki kar se tiče operne prakse, slabo govore pojmovanja in pravilnega kretanja na odru. V središču pozornosti je Julij Betetto kot žarišče igr, lepega petja in dejanja sploh. Ne bi mu bilo težko doseči prvenstva tudi ob drugem okolju, kakor je tokrat. Glas, ki je sočen v največjih višinah (e in f!) zveni gnorno prav tako dve oktavi nižje. Mimika in maska, kretanja in Mozartovski slog, vse

KULTURNI PREGLED

Janko Samec v svojih „I canti di Lubiana“

Janko Samec je vstopil v krog slovenske lirike še pred prvo svetovno vojno, ko je bila na višku naša Moderna s Cankarjem in Zupančičem. V teh mojstrih sodobnega slovenskega verza in lirčne proze je odkril svoja dva vzornika, z druge strani pa se je njegov stvarjalni pesniški pogled uril na vrhovih italijanske lirike od njenih klasičnih poetov do D'Annunzia in do lirikov zadnjega desetletja pred prvo vojno. Njegova lirika je kazala zlasti v zadnjih letih, ko se je Samec največje oglašal s soneti, neko klasično linijo, obenem pa življenjsko zrelost izrazito meditativnega pesnika.

V zadnjem času je Janko Samec dovršil kar presentljivo pesniško delo: spisal je nekaj nad 120 sonetov v italijanskem jeziku in jih stnil v zbirko »I canti di Lubiana«, ki je za sedaj še v rokopisu, a obstoji: utemeljeno upanje, da bo izšla v knjižni izdaji pri kakih priznani italijanski založbi. Dosedanje sodbe kompetentnih oseb, ki so prebrale Samčev rokopisno zbirko, so izredno ugodne in odlični slovstveno-umetniški tednik »Meridiano di Roma« ie, kakor je bilo že zabeleženo v tej kulturni kroniki, pričel ti značilne sonete iz Samčevega ljubljanskega ciklusa.

Zbirka je razdeljena v tri dele, ki se imenujejo: »I canti di Lubiana«, »I canti a Trieste« in »I canti dell'Uomo« V prvem delu je poleg posvetila, soneta »Esertazione« in značilnega mota, ki izraža osnovno idejo in smisel teh pesmi. 39 sonetov, v drugem, posvečenem pesnikovu priljubljenemu mestu, jih je 25, vsi ostali pa se vrste v tretjem, najobsebnem delu, ki

„I canti di Lubiana“

predstavlja Samčev življenjsko izpoved, misli in čustva ne le na prelomu zgodovinskih epoh, marveč tudi na važni postaji pesnikovega osebnega življenja.

Pesnik je posvetil svojo bodočo knjigo, ki je že v tem stanju vredna naše kronične pozornosti, »a tutte le an me di buona voglia e bel pensiero dei popoli italiani e slavo«. Tako jo je zaznamoval s plemenitim poslanstvom, ki ga izpovedujejo njegove italijanske pesmi v vseh svojih izrazih, pa naj opeva občne in kolektivne pojave ali se pogreza v globine srca, ki silovito doživlja sedanje dni in išče odgovora na neshetna mučna vprašanja: Poslanstvo humanistično usmerjenega duha, ki se odvrača od destruktivnih sil časa in veruje v možnosti novega, pravičnega sožitja narodov in ljudi. Poleg te splošne ideje zastopa Samčeva zbirka pesnikovo iskreno željo, da bi italijanski narod preko sonetov, te čistilne in stroge pesniške forme, ki sta jo izbrusila že Dante in Petrarca, spoznal dušo slovenskega ljudstva in zaslusil v »Canti di Lubiana« pesnika, ki v imenu tega ljudstva čuti potrebo, da odpre srce

in un gran fraterno, caldo sentimento nell'ora decisiva, che la sento, per ridonar al mondo un po' d'amore. Poezija je bila v starih časih močna in uspešna posredovalka zbliževanja in razumevanja; tudi Janko Samec ji je s to, od februarja do junija lanskega leta nastalo zbirko namenil nalogo, da zbližuje dva soseda in dvojce pretelostiti.

Prvi ciklus 39 sonetov je posvečen Ljubljani in predstavlja poleg nekaterih Gradnikovih sonetov in posameznih problemov

Kronika

* **Smrt viteza železnega križa.** V začetku januarja je podlegel ranam polkovnik Viljem Lorenz, ki je poveljeval grenadirskemu poiku jugovzhodno od Ilmenskega jezera. Za uspešne obrambne akcije je bil 28. decembra odlikovan z viteškim križcem železnega križa.

* **Svečan pogreb nadškofa v Vicenzi.** V soboto 16. t. m. so v Vicenzi pokopali pokojnega škofa tega kraja mons. Ferdinanda Rodolija. Pogrebu so se udeležili kardinal, patriarh Piazza iz Venezije, nadškof Dalla Costa iz Firence, mnogo drugih škofov in nadškofov ter predstavnikov oblasti. Pogrebne svečanosti je opravil patriarh iz Venezije, poslovični govor pa je imel kardinal Dalla Costa. Pokojnikovo truplo so položili k večnemu počitku v mestni katedrali.

* **Razstava italijanske obrti v Bernu.** V soboto 16. t. m. je bila v Bernu odprta razstava izdelkov italijanskih obrtnikov. Razstavo je organizirala organizacija fašističnih obrtnikov in malih industrijcev. Razstavo je otvoril v imenu razstavljavcev nar. sv. Piero Gazotti. Razstava ima to posebnost, da na nji tudi prodajajo razstavljene predmete.

* **Trije principi v sežnih zametih.** Danski princ Axel ter brata princa Erik in Vigo so se te dni z avtomobilom napotili proti katedrali Roskilde, da bi položili venec na rakev nekoga pokojnika. Spotoma je silno smežilo. Avtomobil naposled ni mogel naprej ter je obšel v snegu. Zaradi visokih zametov se je princ Axel z vozilom vrnil v Kolanj, princa Erik in Vigo pa sta nadaljevala pot v Roskilde z vlakom.

* **Nastopno predavanje italijanskega profesorja na carigradskem vseučilišču.** Italijanski profesor Umberto Ricci, ki je pred vojno predaval na univerzi v Kairu, je prošil teden otvoril niz svojih predavanj na univerzi v Carigradu. Nastopnemu predavanju so prisostvovali poleg rektorja in učiteljskega zbora mnogi slušatelji iz vrst turške učence se mladine.

* **Izredni izpiti za vseučilišnike, ki morajo pod orožje.** Ministrstvo za narodno vzgojo v Rimu je izdalo predpis glede izrednih izpitov za vseučilišnike letnika 1922, ki morajo odrediti pod orožje. Ti visokošolci bodo namesto 3. februarja smeli začeti polagati izpite že 20. t. m.

* **Tečaj za občinske tajnike.** V Triestu bodo v kratkem odprli tečaj za občinske tajnike. V tečaj se bodo smele vpisati osebe, ki bodo imele dovoljenje od Kr. prefektore 31. januarja t. l. Tečaj se bo vršil samo tedaj, če se bo prijavilo zanj vsaj 30 interesentov.

* **Stetje cerkvenih arhivov in knjižnic.** Zadnja številka »Acta apostolicae sedis« objavlja pismo kardinala Marcatija, knjižničarja in arhivarja rimske cerkve, ki daje vsem podrejenim organom nalog, da se pregledajo in preštejejo cerkveni arhivi in knjižnice v Italiji. Vatikanu so ti podatki potrebni zaradi lažje kontrole in uporabe del, ki so mu lahko takoj na razpolago.

* **Befana vojakov divizije Isonzo.** Vojaški poveljnik 14. pehotne divizije Isonzo je poslal Zveznemu tajniku Stranke v Goriziji pismo, s katerim se mu srčno zahvaljuje za 400 denarnih daril v znesku po 25 lir za Befano vojakov divizije v Goriziji. Denar je bil na praznik Befane izročen svojemu namenu, prav tako so vojaki poleg denarja prejeli tudi darila v obliki živeža.

* **Izpraznjeno mesto idrijskega župana.** Dr. Corradini, po poklicu advokat, je ostavil svoje župansko mesto v Idriji. Za interno vodstvo županiških poslov je bil imenovan obojni komisar dr. Antonio Stanziola v Idriji.

* **Budimpešta dobi podzemsko železnico.** Prva vrtnja za budimpeštansko podzemsko železnico ser bolo pričela v prihodnjih dneh. Na razpisano licitacijo je bilo poslanih 5 ponudb. V svrhu preiskave zemljišča bodo na 150 mestih izvršili poskusna vrtnja. Izdatki za pripravljalna dela so preračunani na 750.000 pengov.

* **Kolektivna pogodba za delavstvo v industriji nadomestkov.** Med Fašistično zvezo industrijcev in Fašistično zvezo delavcev, zaposlenih v industriji za živilske surogate, je bila sklenjena in uveljavljena nova delovna pogodba. Z njo se bodo lahko okoristili namene, v industriji za nadomestke kave, sladolepa in raznih dodatkov za kuhanje. Pogodba je stopila v veljavo dne 1. januarja.

to roko v roki ustvarja umetniški lik, ki ga ob tolikih odličnih Betetovih kreacijah smemo uvrščati med njegove najbolj posrečene, znamenite vloge. Vilek izraza, glasbeno, stilistično in odsko je dosegel v znameniti ariji konec tretje slike, v kateri so združene malo da ne vse težave visokih Mozartovih zahtev za pevca. Občinstvo je seveda dobro razumelo, kje je težišče in kvaliteta interpretacije in je pevca nagradilo s spontanim, obilnim priznanjem. Zlasti v Mozartu je važna taka velika osebnost, ker nas ne zanima toliko dejanje, ki je preprosto, celo revno, ampak podajanje in način petja.

Ob Betetu so drugi igralci stopili nekoliko v ozadje, dasi so v okviru svojih zmogljivosti nudili dasti dobro igrto in tudi pevsko večidel zadovoljevali. Lirična dvojica sta Ivančičeva in Lipušček, njima nasproti kot Pedrillo in Blonda Poljanarjeva in Banovec. Lipušček je glasovno v zgornjih legah preoster, vibracija premočna in petje preveč odprto. Zvočno zato visoka pevna mesta ne dosegajo lahkega, mirnega arioznega petja v srednjih legah (posebno v hitrejšem tempu), kakor ga je Lipušček marsikje prav lepo pokazal. Banovec preneha s svojo živahno igrjo, njegova partnerica je pa pevsko in tudi igralsko najbolj od vseh starih omenjenih. Morda ni vselej v Mozartovskem slogu, kar vidimo v kretnji ali kar slišimo v petju, toda je vse polno elementarnega, priradnega temperamenta, ki ugodno učinkuje in sicer večkrat plahi občinstvo. Od Ivančičeve si želimo mirnejših kretenj roka, a manj ožnega mimičnega izraza, ki bi bil primeren za tako romantično opero. Ob danih glasovnih zmogljivostih se mora pevka predvsem nasloniti na svoje znatno muzikalno umevanje glasbe, kar je večina tudi storila. Želimo si pa od vseh starih pevcev predvsem točnega ritma in sožitja z orkestrom. To mora biti dobro izvršeno, ker je možno ob kakršnem koli glasovnem materialu. To je najmanj kar moramo zahtevati v klasični operi. Posebno omenbo zasluži Anžlovar, ki igra turškega oblastnika

* **Uredba o prodaji si-ščičarskih izdelkov.** Uveljavljena je naredba o omejitvi prodaje slaščičarskih izdelkov. Odslej naprej je dovoljeno izdelovati in razpečavati trde karamelo, zavite v papir, avtarkično čokolado v tabletah, ki ne smejo biti težje od 25 g, konfete iz živilske mešanice. Samo do konca januarja je dovoljena tudi prodaja kandiranega sadja. Izdelovanje in prodaja drugih slaščič je prepovedana, nekatere izjeme veljajo samo za prehrano Oboroženih sil.

* **Plemenito darilo.** Kakor nam je sporočila uprava občine Velike Lašče, je znani ljubljanski odvetnik in ondotni občan g. Dušan Smedej ponovno nakazal velikoškemu občini znesek 3000 lir za podporo najbednejšim. Plemenito dejanje vsekakor zasluži javno pohvalo.

* **Supere čaj je tip pravega ruskega (kolonialnega) čaja.**

IZ LJUBLJANE

u— **Nova grobova.** Po dolgotrajnem trpljenju je v Barju preminil puškarjski delovodja g. Bogomir Bajc. Pokopali so ga pretekli terek na pokopališču v Barju. V častiljivi starosti 94 let je preminil g. Ivan Merčun, oče splošno znanega ljubljanskega zdravnika. K večnemu počitku ga bodo spremili v terek ob 15. iz kapele sv. Marije na Zalah na pokopališču k Sv. Križu.

u— **Mráz ne popušta,** marveč se od dne do dne spet stopnjuje. Tako smo v nedeljo zjutraj zabeležili sredi Ljubljane — 7.4° C in čez dan se je živo srebro dvignilo komaj na 3.6° C. Ves dan je bila megla, kljub temu pa si lahko srečeval mnoge ljubljance na sprehodih. Živahno je bilo na vseh drsališčih in sankališčih, saj je osrejenih in dovolj debeli sneg naravnost imeniten za sankanje, led pa je tudi tako debel, da se nikjer ne vdere, najsi pleše po njem še tako gosta množica mladih in odraslih. Tudi ponedeljsko jutro je bilo megleno, na oknih ledene rože, od streh pa vise nešteti ledeni cengliji. Ponedeljsko jutro je bilo še znatno bolj mrzlo kakor nedeljsko, ter smo zabeležili kar — 11.3° C. Vse kaže, da se mráz ne bo kar zlepa odselil iz naših krajev.

u— **VI. simfončni koncert letošnje sezone** bo v ponedeljek 25. t. m. ob pol 7 v veliki unijonski dvorani. Dirigiral bo ravnatelj Polič in na sporedu so dela naslednjih skladateljev: Bellini, Dvořak, Polič, Smetana, Musorgski, Natančič spored približno jutri. Vstopnice so od danes naprej v predprodaji v Knjižnici Glasbene Matice.

u— **Klavirski koncert pianista Gino Gorini** se bo vršil definitivno danes v terek 19. t. m. ob pol 7 v veliki filharmonični dvorani. Umetnik je že dospel v Ljubljano in bo izvajal drevi naslednji spored: 1) Scarlatti: Tri sonate; 2) Bach — Busoni: Preludij in Fuga v es-duru; 3) Brahms: Balada v h-molu; 4) Debussy: Odsevi v vodi in Golliwogov ples; 5) Gorini: Sonata; 6) Casella: Dva riterkara na ime Bach; 7) Chopin: Fantazija op. 49. Na koncert velikega pianista in umetnika opozarjamo in vabimo. Predprodaja v knjižnici Glasbene Matice.

Klavirski koncert Gino Gorini danes ob pol 7. uri v veliki filharmonični dvorani J-235-I

u— **O pravičnem ravnanju s krompirjem** je objavilo nedeljsko »Jutro« pučen članek. Če ga je kdo morda prezel, opozarjamo danes nanj. Članek opisuje zimske pakiranje krompirja, pri čemer so mojstri na Danskem. Na ta način pakiran krompir vzdrži — 12 do — 15 stopinj Celzija, kar je bilo ugotovljeno tudi pri zadnjih pošilkah, ki so prišle v Ljubljano. Namrznilo je le nekaj krompirja v vrečah, ki so bile v bližini vagonovskih vrat, čemur se ni čuditi, ker je bila okoli 6. januarja temperatura — 18 stopinj Celzija. Namrznjen krompir je treba spraviti na hladen prostor do 3 stopinj Celzija, da se polagoma odtali, ne pa v tople prostore. Zmrzli krompir ni za seme, vendar ga lahko uporabimo za piko, če ga odtaamo neposredno pred krmiljenjem. V prepu je je zmrzli krompir užiten tudi ljudem.

u— **Divja raca na Ljubljani.** V petek okoli 9. dopoldne se je pojavila na Ljubljani za poslopjem kina Matice divja raca. Priletela je z barjanske strani, sedla na

mlino, močato, dostojanstveno in plemenito in tako ustvarja vzoren lik, kljub temu, da od skladatelja pevsko sploh ni upoštevan. Manjšo vlogo ima še Kos, ki je tudi na mestu.

Orkester je bil tokrat — hvala Bogu — zvočno dobro odtehtan. Trobila in timpani so imela lep, primerno mehak zvok. Res je to tudi od instrumentacije deloma odvisno, glavna zasluga pa je le Neffatova. Orkester je bil (razen Betetja) tokrat sploh najboljši del predstave. Režija je Debevečeva in se pozna v dobrem vplivu na nekatere igralce — začetnike. Scena je preprosta in primerna. Stritofov prevod pa je umetnina zase, duhovita in komična, kar se le da.

Marijan Lipovšek

Za našo samoraščo lovsko besedo

II.

Tudi slovenski lovci — slovenska zelena bratovščina — imamo nekaj posebnih oznak, ki so drugje manj rabljene.

Po slovensko nasploh pravimo »jata ptice, po lovsko pa kita jerebice. Z ncom vohamo, lovski pes pa njuha, v nosu ima njuhalne žilce. Dah — diš, po lovsko pa vonj: dah divjadi na sledi. Lov na gamsa, na srnjad, na divje svinje itd. in ne gamsov, srnji, svinjski lov. Lovca na gamse — gamsar, na peteline — petelnar, na jerebe — jerebar. Puška na kroglo — risanica, na šibre — šibrenica, šibrovka, puška za na lov — lovška puška, puška za lovca — lovčeva puška. Čev za kroglo, za jerebe, za šibre. Zajca ustrelim, kadar ga porderem do smrti, neroda ali vročekrvni zelenca pa koga obstreli, kadar mu podkadi s šibrami ali s kroglo. Puško si pristrelim (ta izraz se bo morda zdel komu čuden, pa ni, saj tudi pravimo: prirezati si zaplato, pristriči si brke, pribrihati rano — Wunderänder anfrischen — privravati robove, prilagoditi si kaj, vse to tako, da bo prav; krojač nam kupljeno obleko prikoži — kadar jo sam umeri, tedaj jo ukro-

vodo, malo zapjevala, potem pa se dvignila in odletela. Prijatelji narave so opazovali ta prizor z vidnim zadovoljstvom in marsikateremu lovcu je bilo žal, da je imel nedosegljiv plen tako pred nosom.

u— **Nesreče.** Levo nogo si je poškodoval 45letni delavec Afanazij Sorskin iz Ljubljane. Na slomoznici si je porezal prste leve 14letna hčerka hišarja Marija Springerjeva iz Velikih Lašč. Po stopnicah je padla in si poškodovala, koleno 58letna žena uradnika Neža Božičeva iz Ljubljane. Levo nogo si je poškodoval pri padcu 29letni železniški kurjač Stanislav Petek iz Ljubljane, France Staršek, 20letni delavec iz Loga, pa si je pri padcu zlomil desnico. Ponesrečenec so nudili zdravniško pomoč v ljubljanski splošni bolnišnici.

Z Gorenjskega

Koroška gospodarska zbornica, oddelek za trgovino v Kranju, je v začetku januarja priredila po eno strokovno zborovanje za tekstilno, čevljarstvo in usnjarsko trgovino v Kranju, Radovljici in Kamniku. Vodja strokovne skupine iz Celovca je razložil četrto državno oblačilno nakaznico in je pozval člane, naj se v bodoče natančneje drže gospodarskih predpisov.

Novi grobovi. V Radovljici je umrl prejšnji ponedeljek splošno znani gostilničar in posestnik Janez Augustin, star 58 let. Pred mnogimi leti je prišel iz domačega kraja Zapog pri Kranju v Radovljico, kjer je prevzel takratno Pernušovo gostilno in mesarijo. Sodeloval je dolga leta v koroških organizacijah in v občinski upravi. Na vzhodni fronti so nadli naslednji koroški rojaki: 19letni maturant Valter Taurer, desnetnik v planinskem polku, 21letni planinski desnetnik Rudolf Kreiner, 37letni desnetnik Janez Hoffgartner, 37letni pionirski podčastnik Albert Winding, 24letni pionirski desnetnik Valter Stöfan, študent kemije Maks Preglau, naddesetnik Friderik Pirker, 37letni štabni desnetnik Alojz Welling, študent kemije Karel Brauer, 20letni desnetnik Erik Berger, 26letni revirni stražmojster Andrej Sandtner in 40letni stražmojster Kilian Riesel.

Ribno združeno z Bledom. Z veljavnostjo od 1. aprila 1943 bo občina Ribno priključena blejski občini. Z združitvijo obeh občin predstavlja Bled širše naloge glede ureditve zdravilišča in bližje okolice. Zda bo tudi lahko združil in rešil zahteve tujkega prometa z zahtevami kmetijstva.

Zborovanja za starše in mladino bodo prav tako kakor lani prirejena po vseh krajevnih skupinah na Gorenjskem v času od 15. do 24. januarja. Gorenjski fantje in dekleta v starosti od 14. do 18. leta so na zborovanja povabljeni, da se prostovoljno prikladijo za kmetijsko službo na Koroškem.

Prvo letošnje zasedanje okrožnih uradnih vodij in krajevnih voditeljev je sklical okrožni vodja Kuss v Kranju. Po poročilih posameznih krajevnih voditeljev je dr. Kuss obširno govoril o nalogah stranke o novem letu. Zaključil je z besedami: Leto 1943 mora postati leto lastnega kulturnega dela v krajevnih skupinah.

Veliko učiteljsko zborovanje v Kranju. Deželno vodstvo učiteljske zveze je priredilo tečaj v Kranju, ki se ga je udeležilo učitelstvo iz Ziljske doline, iz Roča, iz Podjune in iz Mežiške doline. Naloga tečaja je bila prikazati učitelstvu politični, kulturni in svetovnozorski pomen narodnosti. Tečajniki so dobili mnogo napotkov za kulturno delo v šoli in na vasi. Predavanja so obravnavala narodne šege in navade, tečajniki so pisali in igrali v zboru in posmiki. Prirejeno so bili večeri, zborovske pesmi, domače glasbe in pester zabave.

Gorenjski gorski lovci na božičnem dopustu. Gorenjski tednik poroča: Izmed onih mladih Gorenjcev, ki že služijo pri Oboroženih silah pri gorskih lovcih, jih je ob božičnih praznikih nekaj prišlo na dopust k staršem. Bil je to kratek dopust, da so se jedva lahko pokazali v vojaški uniformi.

V Ljubi so umrli: Marija Rozina iz Gradiš, Franc Vehovec iz Spodnjega Hotiča, Frančiška Drnovškova na Savi, Katarina Zupanova v Gradcu in Marija Kotarjeva z Rožnega vrha.

Na Jesenicah je bilo v preteklem letu 255 rojstev, 123 smrtnih primerov in 22 porok. **O otvoritvi kmetijske šole v Poljčah** poroča gorenjski tednik: Kakor je želel šel civilne uprave Dr. Rainer, bo v vsakem okrožju na Gorenjskem ustanovljena najmanj po ena kmetijska šola. Za radovljisko okrožje je v ta namen določena kmetijska šola v Poljčah, kjer je po prevzemu oblasti izgradil oddelek za prehrano in kmetijstvo. Prvi tečaj se je pričel 18. t. m.

ji, kadar pa predela, jo prekrasji, kadar jo s streljanjem preizkusim in potem uravnanim merilne naprave — na strelski tekmi si pristreljam nagrado; divjega petelinca zastrelim, kadar ga s strelom preplašim, ga zaskočim, kadar ga z naskakovanjem prepoim; na strelšču včasih človek zastrelja lepe denarce; na krožnih lovih postrelimo mnogo divjadi (žive) ter nastrelimo mnogo divjadi (mesta): nogo, perut divjadi prestrelim, kadar ji jo s strelom prejemljem — letočina je obperutena, ker je ob perut — in odstrelim, kadar ji jo odbijem. Nastreli je kraj, kjer je divjad stala, ko sem jo zadel.

Psi »zapojce, ko z lajanjem dvignejo divjad, »primajo«, kadar jo dobro zaženo, in »vzvojnič«, kadar jo gonijo proti nastavljenim lovcem.

Divjad je »v dostih«, če jo slišimo, in »v dogledu«, če jo vidimo, pa še ne moremo nanjo streljati.

»Drskac« je odtis parkljev divjadi, ko se požeze z nastroja, kjer je bila zadeta. Lisica »snuje« — hodi tako, da je sled za njo premočrtna; vidra ima »veslo«, ne repa; pes, kadar njuha po zraku, »vetrčič«; »razorek« je brazda, ki jo razrije prašič z rilcem.

Divjak nasploh »se pari«, pa tudi »se ženik; svinje »se bujajo«; gamsi in srnjad »se praskajo«; psica »se peši, goni, tgra, drvi, »brestič«; kuna »se lovi«; jeleni »rukajo« — se »mreste«; divja perjad »se rastice«, »rastišče« je kraj, kjer se to godi.

Po svojem zemljepisnem položaju in zgodovinskih dejstvih je slovensko lovstvo naslajalo na nemško. Kaj čuda, da se to pozna tudi na slovenski lovski besedi! Toda, da se pozna, je eno, drugo pa je: nevarnost, da postane slovenska beseda v slove načinno prevedeno tuje občutje in mišljenje!

Pri že omenjenem vrednotenju Lokarjevega Lovsko ribiškega slovarja sem posebno prav naglašal njegove lepe slovenske oznake: jerebice čirakajo, kr pravijo čirki-čirki; sova uka: ū-hu-hu-hu; ranjeni zajec veka itd. Lisica je svetlica, kadar je

Med vzburo v nekem italijanskem položaju v libijski Sahari: moštvo pripravlja topove

Iz Spodnje Štajerske

Zvezni vodja Heimabunda Fr. Steindl, je 14. t. m. govoril v Krškem. Ob priliki njegovega obiska na Gornjem Posavju, je bila izvedena organizacija Heimabunda na skrajnem delu Spodnje Štajerskega.

Novi grobovi. V Celju je umrl g. Vid Vrtičnik, star 48 let. Ugodni pokojnik je bil doma iz okolice Planine nad Sevnico. Ko je dovršil celjsko gimnazijo, je moral k vojakom in je preстал mnogo trpljenja v prvi svetovni vojni. Nato se je posvetil učiteljskemu poklicu. Izpopolnjeval se je in postal šolski upravitelj v Vojnku pri Celju. Skromen, tih, nesebičen in zares krščansko pravičen si je v svojim lepim značajem pridobil splošno priljubljenost. Če o kom, lahko o njem trdimo, da ni imel nikdar nobenega sovražnika. V srečnem zakonu z gospo Marijo so se mu rodili štiri otroci. In sicer hčerka in trije sinovi, ki so tako zgodaj izgubili blagega očeta. Po predlanskem prevratu je Vid Vrtičnik prestopil v finančno službo, ki jo je opravljal z isto vestnostjo kakor prej učiteljski poklic. Bolezen pa je žal že dalje časa izpodkopavala njegovo zdravje in 11. t. m. je na naglem izdihnil. Pokopali so ga pretekli petek na celjskem pokopališču.

V Gradcu je umrl 66letni trgovec Jožef Kogelnik, oče mariborskega funkcionarja SA in vodje mariborske tiskarne. Na Dunaju je umrl 54letni upokojeni častnik, namestnik Jože Potoknik, doma iz Maribora, kjer je zapustil vdovo in 3 otroke. V mariborski okolici je umrla 69letna bivša gostinčarka Ema Uršičeva. Pri Mali Nedelji je umrl občinski poverjenik Rihard Mitterlechner, v Celju pa obratovodja Jožef Rauch. V Slovenjem Gradcu je umrla 78letna advokatova vdova ga. Adele Pirnatova. Pokopali so jo v soboto popoldne. V Mariboru je umrla mizarjeva soproga Julija Purgajeva, v starosti 78 let. Nadalje je umrla na Spodnjem Štajerskem v starosti 46 let ga. Marija Reinschewa-Solinčeva.

V celjskem okrožju je bil v preteklem letu vsega skupaj zabeležiti 2244 porodov, 899 porok in 2239 smrtnih primerov. V Celju samem je bilo 1008 porodov, 241 porok in 923 smrtnih primerov.

V Slovenskih Konicah je bilo lani 158 porodov, 65 porok in 81 smrti. Nasproti letu 1941 je bilo lani 11 porok in 14 porodov več, smrtnih primerov pa 16 manj, kar je vsekakor zadovoljivo.

Na Muti je bil lani znaten prirastek na porokih nasproti letu 1941. Rodilo se je 81 otrok, in sicer 23 več kakor prejšnje leto. Prav tako je razveseljivo število porok. Porocenih je bilo 25 parov, prejšnje leto pa samo 6. Umrlo je 48 oseb, najstarejši je bil 86letni bivši posestnik Ignac Smeričnik.

Amaterski odri. Kakor v Slovenskih Konjicah in v Marenbergu, so ustanovili amaterske gledališke družine tudi v Rušah, v Slovenski Bistrici in v Kungoti. V okviru Heimabunda pripravljajo zdaj različne ljudske predstave.

V mariborskem gledališču so ta teden na sporedu: Operetna burleska »Veseli pote-

puhi«, opera »Črni Peter«, »Carmen« in »Tosca«.

Avto ga je podrl. 55 letni posestnik Andrej Javornik iz Slivnice je šel po cesti, ko ga je nenadno podrl dirajoč tovorni avto. Javornik je obležal z hudimi poškodbami in so ga pripeljali v mariborsko bolnišnico. Brezvestnega vozača doslej še niso izsledili.

Tatvine živili se ostro kaznujejo. Pred posebnim sodiščem v Gradcu je stal 32letni mesarski pomočnik Franc Semč iz Brezice, ki je bil uslužben pri nekem mesarskem mojstru v Voitsbergu. Sčasoma je pri mojstru skrivaj nabral in prodal 117 kg mesa in klobas. Obsojen je bil po naredbi o vojnem gospodarstvu na 18 mesecev ječe.

GLEDALIŠČE

DRAMA

Torek, 19. januarja ob 17.: Hamlet. Red Torek.

Sreda, 20. januarja ob 17.30: Veliki mož. Krstna predstava. Red premierski.

Cetrtek, 21. januarja ob 17.30: Oče. Red Cetrtek.

W. Shakespeare: »Hamlet«. Tragedija v petih dejanjih. V glavnih vlogah: Klavdij, Levar, Hamlet-Jan, Polonij-Cesar, Horatio-Nakrst, Laert-Blaž, Rozenkranc-Drenovec, Gildenster-Verdonik, 1. igralca-VI. Skrbinšek, 1. igralka-Ukmar-Boltarjeva, dva grobarja-Lipah, Plut, Fortinbras-Gregoric, Gertruda-Danilova, Ofelija-V. Juvanova, duh-VI. Skrbinšek. Režiser: dr. B. Kreft; scenograf: inž. E. Franz; scenska glasba: Zebre; dirigent: prof. F. Sturm.

Opozarjamo na krstno predstavo kome-

dije, ki jo je napisala dr. Ljuba Premnerjeva,

katera premiera bo v sredo 20. t. m.

»Veliki mož« je satira na literarne klike in

razkriva duhovito potegavščino, ki si jo do-

voli mlad pisatelj. Igro je režiral Milan

Skrbinšek.

OPERA

Torek, 19. januarja ob 17.: Beg iz seraja. Red A.

Sreda, 20. januarja ob 17.: La Boheme. Red Sreda.

Cetrtek, 21. januarja ob 17.: Thais. Izven Cene od 24 lir nazdol.

Petek, 22. januarja: zaprt.

Sobota, 23. januarja ob 17.: Beg iz seraja.

Izven. Cene od 28 lir nazdol.

Napredek higijene

IV.

Smernice za reševanje utopljenec so znane. Reševalec mora imeti pred očmi, da takoj prepreči nameno utapljanje, da bi se ga oklenil, zlasti ne sme dopustiti, da bi zgrabil reševalca za noge. V tem primeru sta največkrat oba izgubljeni. Utopljenec se je treba približati od zadaj; dočim plava reševalec z desno roko in z nogami, ga skuša prijeti z iztegnjeno levo roko za lasne ali za ovrtnik (ako je utopljenec oblečen) ali mu seže pod levo pazduho, prime za desno zapestje utopljenca in mu položi glavo na prvi ter hrbtno odplava na breg. Ako je utopljenec na dnu, ga v nobenem primeru ne sme prijeti, ampak mu da sunek, da splava na površje. Kamor mora naravno tudi reševalec, da pride do zraka. Jasno je, da se mora reševalec znati potapljati, poiskati v vodi utopljenca. Vse to potrebuje sistematičnega pouka v potapljanju.

V primeru, da se je utopljenec krčevito oprjel reševalca, je nujno potrebno, da se ga reševalec takoj nasilno ubrani: bodisi da iztegne utopljenca prst s silo nazaj, nakaž odnosa prijem, bodisi da ga s sunkom s kolenom odrine od sebe ali ga zgrabi z roko za usta in nos ter odrine v vodo ali ga udari s pestjo po glavi. Ako ne izvrši tega, sta v nevarnosti oba, dočim obtožilec vzlic kakemu udarcu po glavi najboljše nade na rešitev. Iz navedenega je razvidno, da popoln plavalec pride le iz dobre plavalne šole.

Ker je plavanje izredne zdravstvene vrednosti, bi ga morala vsaka država pospeševati tako dolgo, da postane naroden šport, kakor sta med Slovenci kolesarjenje in smučanje. V to svrhu bi bilo koristno: Vsak večji kraj naj bi dobil plavalno šolo z diplomiranim plavalnim učiteljem. V Sloveniji ni to nikak tehnični problem, ker imamo obilico vode.

Revmatizem

Malo je bolezní, pri katerih bi se tako značilno pokazal vpliv civilizacije na naše zdravje — kakor se to kaže pri revmatizmu. Pri mestnih prebivalcih je vsak šest primer obolen revmatizem. Pojavlja se v vseh starostnih dobah — že dete in mladenič lahko oboli za njim, zlasti se pojavlja akutni revmatizem čisto pri mladih ljudeh. Po močnem prehladu nastopi visoka vročina, sklepi se vnamejo, otečejo in so seveda zelo bolesterivi. Vneti pa niso samo sklepi, većina je vneto tudi srce. Ako ni zdravniška pomoč takojšnja (saliciloi preparati, prezojenje, kopeli itd.), se bolezen le polagoma zdravi in čisto z defekti (obolenje srčnih zaklopk, srčne mišice, srčna hiba, kronično vnetje sklepov in mišic itd.).

Ce preiskujemo globoke vzroke revmatizma, najdemo sicer bacile gnojenja (streptokoke itd.) v eksudatu (vnetljivem izcedku), toda zakaj so ti bacili prodrli v naše telo? V tem tiho bistvo: bacili v odporno tkano ne morejo prodrati. Človek, ki se udeležuje v naravi, nikoli ne zboli za revmatizmom, pa najsi ga je zalotil v naravi dež, vihar, sneg itd. Ko pride domov, se preobleče v suho in toplo obleko, napije se vročih čajev in se počuti ugodno. Človek pa, ki živi samo svojoju poklicu, hodi n. pr. na delo, nikdar in ničesar pa ne stori za utrditve svojega zdravja, rad zapade prehladam. Zlasti je zelo nevarno mokrotno stanovanje meščanov. Premožne rodbine, ki stanujejo v suhih stanovanjih, zelo redko obole za revmatizmom; takisto zelo revni sloji ne, ki stanujejo v kuhinjah. Pač pa oni mestni sloji, ki stanujejo v stanovanjih z mokrotnimi stenami, v kletnih stanovanjih, nekurih sobah in podobno. Pisec teh vrstic je imel v svoji službi pisarno z mokrimi stenami. Neko spomlad je dobil revmatizem na obeh golnih, členki na nogah so zabrekli, le s težavo je hodil. Odložil se je za radikalno zdravljenje: Bila je pomlad, zrak se je segel do 20° C. Hajdi na savski breg pri Ježici, tamkaj je ultravijolično žarenje bogato. V začetku so trajale značne kopeli 10 minut, potem vsak dan več, naposled pa so se značne in sončne kopeli raztegnile na cele ure. Ozdravel je popolnoma. Ker se je to izvršilo, ne da bi bil porabil gram kakga zdravila, je bilo jasno, da je revmatizem pozdravil izključno le s planinskim soncem.

Vse prehladne bolezni, pa najsi gré za vnetje sklepov, revmatizem mišičevja, revmatično vnetje živčevja, n. pr. ishias, se zdravijo na isti način: z značno in sončno kopeljo v planinskem zraku. Kakor znano, prodró ultravijoličnosti žarki le skozi čist zrak, dočim jih megla in prah vsrkajo. Na savski obali se žarki še odbijajo od bleščečega se voda in se na ta način še pomnožijo. Ako se izpostavi značni kopeli v kraju z obilno množico ultravijoličastega žarenja, moraš ravnati zelo previdno, drugače si sežeš kožo, se opečeš, da se bo koža luščila v cunjah. Treba je tedaj previdno prijeti; vzlic temu pa bo koža po nekaj kopelih svetlo rdeče zabarvana. Po nekaj kopelih je koža tako trenirana, da je vsaka škoda izključena: kopalec se je utrdil proti prehladam. Kopeli v zraku in planinskem soncu so tedaj najsigurnejše zavrovanje proti revmatizmu.

Iz zgorajšnjega izhaja: preventiva revmatizma je primeroma lahka, je stvar javne uprave in osebne higijene. Javna higiena mora izključiti od stanovanjskega dovoljenja vsako mokrotno stanovanje. Takli ukrepi so tudi pri že obstoječih zakonih mogoči. Samo ob sebi je umljivo, da se stanovanjske koncesije lahko ukli-ne, brž ko stanovanje ne ustreza več higijeni (se dožene vlaga v zidu). Osebna higiena nas usmerja na utrjevanje našega zdravja v značnih in sončnih kopelih v zraku s čim obilnejšim ultravijoličastim žarenjem. Jasno je, da obstoji obnem zahteva javne higijene: napraviti taka kopališča lahko pristopna vsemu mestnemu in industrijskemu prebivalstvu, kar je v naših krajih prav lahko dosegljivo, ker se Slovenija odlikuje z obilico zdravilnih krajev in leg (planinskega zraka).

Higiena kmetijskega doma

Dasi je kmetijsko življenje brez dvoma mnogo na sebi eno izmed najbolj zdravih: kmet in njegova rodbina — pričenši z dojenčkom — živi z naravo, uživa sonce, či-

stočo zraka, v letni sezoni je v naravi od zore do mraka, in je še dandanes kmetijski stan stebel zdravja v vsaki državi — opazujemo vendar med kmetijskim ljudstvom obilico bolezní, ki imajo izvor v nehigieni na deželi.

Semkaj spadajo predvsem bolezni na pljučih (prehladi in tuberkuloza), nadalje bolezni, izvirajoče iz nesnaga (muhe, pomanjkljiva osebna higiena), nehigieno ravnanje z odpadki (pomanjkljivosti v higieni hlevov, pomanjkanje vodovoda itd.). Dom slovenskega kmeta ni dovoljno higijensko urejen.

Globoki vzrok tega stanja je treba iskati deloma v pomanjkljivih zakonitih predpisih, ki bi kmeta varovali pred ustvaritvijo pomanjkljivih higijenskih pogojev, glavno pa v tem, da naš kmet nima na splošno dovolj zemlje, ki bi mu nudila gospodarski in obenem higijenski napredek.

Kmet v Sloveniji je većinoma kmetič in bajtar, slednjih je ponekod do 1/4 ali celo polovica. Ako se pojavi potreba, da si napravi nov dom ali si popravi obstoječega, se izkaže, da za to ni sredstev, ker malo posestvo tega nikakor ne prenese. Vse to so slovenski gospodarstveniki že zdavnaj ugotovili, nikdar pa ni prišlo do izvajanja posledic. Izboljšanje našega kmetijskega doma ne bi bilo težko izvedljivo, ker imamo v sosednjih državah pravilne vzglede, ki jih bo treba samo posneti.

Tako imajo Nemci že zdavnaj kmetijsko dedno pravo, ki so ga pred kratkim zakonili po vsej državi. Bistvo tega prava je dvojno: predvsem mora vsako kmetijsko posestvo biti dovolj veliko, da nudi obstoj še tako mnogostevilni kmetijski rodbini, razen tega pa se posestvo po zakonu nikakor ne more odtujiti, niti razkosati, tako da ostane neokrnjeno prihodnjemu rodbinskemu dediču. Vsi ti pogoji so tako enostavni in jasni, da jih je treba le posnemati in vpeljati, nakar bo prav lahko vsak kmet imel higijenski dom.

Oglejmo si posamične hibe današnjega kmetijskega doma, pa jih bomo lahko temeljito in za vedno odstranili. Slovenski kmetič prebiva poletni in pozni, noč in

dan v eni sami sobi, ki jo nazivlje »hiša«. Pri kmetu — bajtar sploh ne pride v poštev, ker ga je treba odpraviti in mu do-deliti primerno posestvo — je to velika dnevna soba v pritličju, ki ima navadno zadostne dimenzije in dovolj oken, da je lahko higijenska — ako bi se v njej vršilo le dnevno bivanje. Velika krušna peč služi obenem za ogrevanje. Higijenska hiba je v tem, da se »hiša« rabi tudi kot spalnica. Kmetijska rodbina leže spat v sobi, kjer je zrak že izčrpan od dnevnega prometa. Pozimi se okna sploh ne odpirajo, većinoma jih gospodar z žebli zabije in z žaganjem zavaruje, čisto pa so okna zavarovana s skladovnicami polen na zunanem pročelju. Zdravi in bolni (zlasti oni z odprto tbc) živijo v istem prostoru, bolni okužujejo zdravo okolico.

S higijensko stališča je jasna zahteva po posebni spalnici, ki mora biti v naši domovini kuriliva. Na ta način se bo doseglo dvojno izboljšanje. »Hiša«, ki bi služila kot dnevni prostor in bi naj imela dvojna okna in v svrhu lahkega prezračevanja prezračevalni krila na vrhu, se bo lahko vsak dan redno in temeljito čistila — v čistem prostoru ne bo mogla živeti muha in druga golazen, ki so redni pojav današnjega kmetijskega doma; na drugi strani pa bo kmetova rodbina spala redno v čistem zraku, ker se bo spalnica lahko čistila in prezračevala.

Tudi za primer bolezni ali poroda je potreben poseben prostor. Tega ima kmetijski dom v obliki »kamrice«, male čumtane, nahajajoče se za »hišo«. Toda dandanes je ta kamrica temna in mrzla, tako da je vsak oboleni dvakrat kaznovan: poleg bolezni pride še v popolnoma nehigieni prostori.

Nehigieni je, ako so sredstva na razpolago, prav lahko korenito odpravi na — po piscu tega spisa — priporočeni način.

Kmetijska »hiša« ostane neizpremenjena v arhitektonskem pogledu, napraviti je treba le dvojna okna z ventilacijskimi krili, služiti pa naj izključno kot dnevna soba. Nad njo se priredi v I. nadstropju v istih dimenzijah spalnica. Obstoječa »kamrica« se spremeni v umivalnico, dočim se priredi v I. nadstropju nova kamrica, ki bo služila bolnikom in porodnici.

Se bo nadaljevalo.

čaj, da so umrlega svojci obdržali do konca meseca doma samo zato, da bi se lahko boljše izbrali njegove žiliske nakaznice.

Največ smrtnih primerov je nastopilo zaradi izstradanja ali zaradi bolezni. Moški so umirali zaradi nezadostne prehrane. Ko so vprašali zdravnike, čemu umirajo moški v večjem številu kakor ženske, so ti odgovarjali, da razpolagajo ženske z »večjiimi organskimi maščobnimi rezervami«. Poleg tega je začel pozimi zaradi nedostajanja vitaminov razsajati skorbut, spomladi pa so nastopile razne vrste tifusa. Mnogo epidemičnih bolezni je pospešilo dejstvo, da niso v februarju in marcu mnogih mrličev niti poslali v mrtvašnico, temveč so jih izpostavljali kar na dvoriščih in ulicah. Na ta način so se jele širiti

epidemične bolezni in so se tudi silno ras-pasle uši.

Zimski pekel 1941-42 leži še vedno kot težka mra nad mestom, ki je mrtvo in vendar še živi ter potrpežljivo čaka svoje usode. L. 1939 je imel Leningrad 3.200.000 prebivalcev. To število se je v začetku vojne zaradi pritiska beguncev v mesto zvišalo na 4.5 milijona. Po evakuaciji in po množestvenem umiranju v lanskí zimi — pravi Reichardt — se je skróčilo število leningrajskih prebivalcev brez vojaštva na 1 do 1 in ena četrtna ljudi. Tudi to število je samo domnevno in se ne da dokazati. Vsi ti ljudje pa so od usode zaznamovani in jim ne bo mogoče pomagati, čeprav so sovjetski oblastniki z vsemi silami trudili, da bi obdržali njihovo borbenost v budnem stanju.

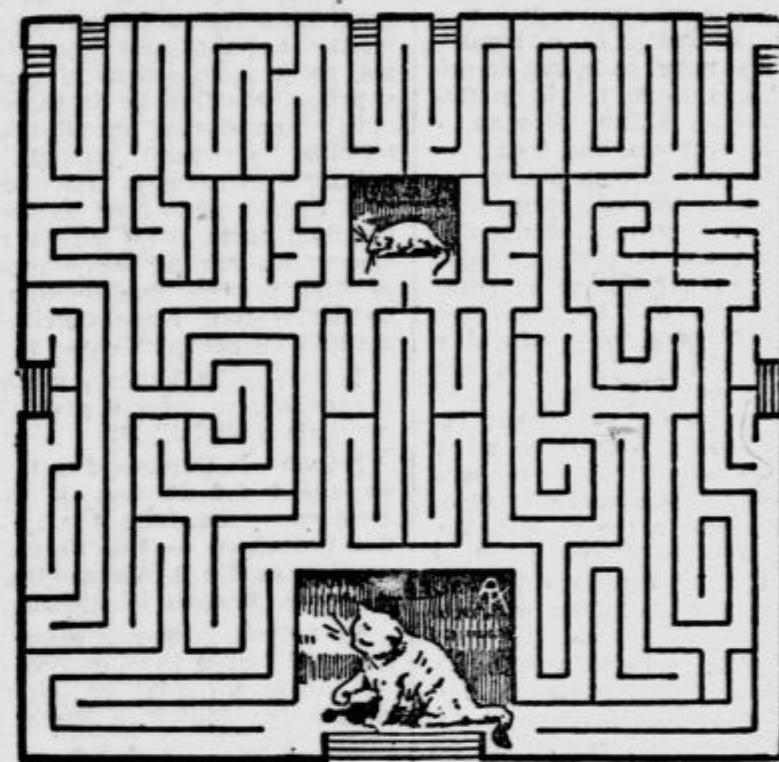
KAJ VEM? KAJ ZNAM?

31. Kako se imenuje ličinka čebele?
32. Kdo je uglasbil »Pesmi brez besed«?
33. Katera točka nebesnega obloka se imenuje pomladnišče, kaj sta rektascenzija in deklinacija zvezde?

34. Prekanjena miška.
Pod hišo je labirint idealnih hodnikov z devetimi vhodi in izhodi. Pred glavnim vhodom v klet; sedi maček, ki bi si rad

ce zopet po ekvatorju, dan in noč sta zopet enako dolga; Sonce vzide ob 6. uri in zaide ob 18. uri; ta dan se imenuje jesenski ekvinokcij (jesensko enakonočje).

Od 23. septembra naprej se vzdvišče Sonca pomika od ekvatorja proti jugu; dnevni lok je čedalje manjši od nočnega, ki se neprestano večja. Dne 22. decembra kroži Sonce po vzporedniku, ki je od ekvatorja južno oddaljen približno 23,5°, vzide malo pred 8. uro in zaide kmalu po 16. uri; ta dan se imenuje zimski solsticij (zimski

privoščil v zadnjem delu skrite miško. Kako pride miška iz kleti brez nevarnosti?

35. Gosj in ovce.

Bogat posestnik ima gosj in ovce, skupaj 432 glav. Ker se noče več baviti z rejo gosj, jih zamenja vse za ovce, dobi za vsakih 32 gosj po 3 ovce in ima potem točno 200 ovac. Koliko gosj in ovac je imel pred zamenjavo?

Rešitev nalog 16. t. m.:

26. Kafri so zamorsko plemo jugovzhodne Afrike, ime izvira iz arabskega »kafir« — nevernik.

27. Glavno mesto Elbe je Portoferraro.

28. Nebesna kroga se navidezno vrtili; če gledamo proti severnemu tečaju, vidimo krožiti zvezde v pozitivnem smislu, t. j. v nasprotnem smislu urnega kazalca. Vsaka zvezda stalnica kroži vsak dan po istem vzporedniku. Tudi Sonce kroži po vzporedniku, toda menja vzporednik vsak dan.

Dne 21. marca kroži Sonce po ekvatorju; dnevni lok je enak nočnemu loku, dan in noč sta enako dolga; Sonce vzide ob 6. uri in zaide ob 18. uri; ta dan se imenuje pomladnišče ekvinokcij (pomladansko enakonočje).

Od 21. marca naprej se vzdvišče Sonca pomika proti severu, dnevni lok je vedno večji od nočnega. Dne 22. junija kroži Sonce po vzporedniku, ki je od ekvatorja severno oddaljen približno 23,5°, vzide kmalu po 4. uri in zaide ob 20. uri; ta dan se imenuje poletni solsticij (poletni sončni obrat ali kres); in je najdaljši dan v letu (»o kresi se dan obesi«).

Od 22. junija naprej se vzdvišče Sonca pomika proti ekvatorju nazaj; dnevni lok se neprestano manjša, je pa še vedno večji od nočnega. Dne 23. septembra kroži Son-

sončni obrat) in je najkrajši dan v letu.

Od 22. decembra naprej se vzdvišče Sonca pomika zopet proti ekvatorju nazaj, dnevni lok se neprestano večja, je pa še vedno manjši od nočnega.

Vzporednika, ki sta približno 23,5° oddaljena od ekvatorja, se imenujeta severni ali rekov obratnik, oziroma južni ali kozorog obratnik. Navidezna pot Sonca po nebesnem obloku v dobi enega leta je torej nekakšna vijačnica, ki leži med obema obratnikoma in jo Sonce prehodi od 22. decembra do 22. junija navzgor, od 22. junija do 22. decembra navzdol.

29. Pravilica

Pot do začaranega gradu nam kaže stika.

30. Križanka

Voderavno: 1. soda, 5. ureni, 9. kabina, 11. opomus, 13. ol, 14. rov, 15. me, 16. korale, 17. ananas, 18. noj, 19. so, 20. aroma, 23. a, e, i, o, u, 26. griza, 29. Haiti, 32. Ir (idij), 33. Rla, 35. palica, 36. diadem, 37. rue, 38. ro, 39. Kenja, 40. svemir, 41. Zeja, a, zet.

Navpično: 1. Saloma, 2. Ob, 3. dinamo, 4. an-, 5. up, 6. rovari, 7. es, 8. Numasu, 9. Koki, 10. arena, 11. ovaja, 12. meso, 21. R. U. R., 22. moč, 24. ena, 25. ost, 26. grabež, 27. tridij, 28. arara, 29. Hades, 30. Ibanex, 31. iperit, 32. ipak, 34. Amor.

Naročajte romane DK!

Zimski pekel v Leningradu

V teku lanske zime je v Leningradu baje umrlo milijon ljudi. To število je seveda samo domnevno in se ne da dokazati, pravi Waldemar Reichardt, ki navaja tudi sledeče podatke:

Na spomlad je bilo iz Leningrada evakuiranih mnogo profesorjev in znanstvenikov. Odšli so v kopališča na Kavkazu, kjer se mudijo še danes med nemško vojsko. Pretresljivo in poučno obenem je silšati te žive priče dogodkov, ki so občutili trpljenje leningrajske zime na lastnem telesu.

Zadnja leta pred vojno so bile prehrabene razmere v Leningradu v splošnem zadovoljive. Velika mesta Sovjetske unije so uživala namreč vse prednosti v preskrbi z živili in s predmeti za vsakdanjo uporabo. Tudi ob začetku vojne je bilo še dovolj živil na prodaj. Maslo je bilo takrat po 50 rubljev kg, riž po 14 rubljev, rdeči kaviar po 40, črni po 100 rubljev, kava pa po 45 rubljev kg. Te cene so veljale v prosti prodaji. Cene, po katerih je kupovalo prebivalstvo svoja živila z nakaznicami, so bile znatno nižje. Kilogram sladkorja je stal 5 rubljev, maslo 25 rubljev, kilogram mesa 5 rubljev. Ta »normalna« položaj pa se je takoj spremenil čim se je nemška vojska približala mestu. V pričakovanju nemškega napada na Leningrad so začele sovjetske oblasti panično odvažati živilske zaloge iz Leningrada — piše Reichardt. Potem ko je nastal v Badajevskih skladiščih še ogenj, se je odvažanje še bolj pospešilo. Ob istem času se je začelo izseljevanje prebivalstva, komunistov, židov in petičnih ljudi, ki je tudi občutno skróčilo zaloge, kajti za potovanje si je vsakdo nakupil primerno zalogo živil. Po tem pa se je začelo prodajanje živil samo n. živilske nakaznice. Trgi so se izpraznili, mesto kupovanja se je začelo zamenjavati in zavetelja je črna borza.

V zakatni trgovini so cene v teku lanske zime silno poskočile. Tako so v mesečni februarju in marcu 1942 plačali za kg kruha 300 rubljev, kg mesa 400 rubljev, kg sladkorja 1200 rubljev, liter rastlinskega olja 500 do 600 rubljev, tablico čokolade 150 rubljev, kg kakava 1000 rubljev, liter mleka pa si dobil samo še za meter satina. Za damski plašč, ki je veljal v trgovini 10.000 rubljev, pa so nudili kmetje v okolici škornj po 80 do 100 kg krompirja. Ženske škornje iz klobočevine si dobili le še za 8 kg krompirja itd.

Jaroslav Š.

Razburljiv prizor

»Kajpada!« se je razvnel prijatelj — nekaj raztresen in nervozen sedmošolec. Spopadli so se. Drug v drugega so se zakladili — sosedje — in se neusmiljeno pretepili. Poleg tega pa so še kričali in vpili. Čustva so jim prekipela. Strašno — z eno besedo. Ali, najhujeje je to: vse se sliši k nam! Vsaka malenkost. Stene so namreč tako tenke.

No, in zadnjič — več? — so velesenceni sosedje ravno poobedovali. Zvenket z vilicami in krožniki je prenehal. Ženske so odšle v kuhinjo in začele pomivati posodje. Družinski poglavar je legel na divan. Sinko pa je obsedel za mizo. Kavjo je še moral polokati.

Vse je bilo tiho in opoldanski mir je kraljeval povsod. Izenada pa sta postala moja sosedna nemirna! Najprej — več? — je očeto bas prodir skozi steno. Nato je jej sin zadržno odgovarjal in škripati s stolom; in slednjč sta se — prepirljivo — znašla sredi debate. Duhovali so — kajpada — prekipeli. Ni čudež! Zadevala, ki sta jo obravnavala, je zelo kočljiva. Denar — razumeš? Denar!! In — pazi! — še enkrat denar.

Sinko je — če se prav spominjam — zahteval nekaj drobiža. Češ — je zamolčal — zapravljal bi rad. Oče pa — star modrijan — je špekulacijo takoj zasedil. Začel se je namreč razvnetati.

»Kaj misliš, da kradem denar?« je kričal. In podobno.

No, kar čisto je moralo biti! Videl ni-

sem — razumljivo — ničesar. Skozi stene se ne da gledati. Vendar si ni težko vse živo predstaviti.

Oče sedi na divanu, divje gleda in maha s časopisom po zraku. Različna čustva mu valujejo v prsih. Pridiguje. In sinko ten življeje in tem hladnokrvneje odgovarja. čim bolj se rednik razvnetja. — Kaj hočeš? Mladost pač. Bobna — mletozob — s prsti po mizi in loka svojo kavo.

Izenada pa se je sin razburil! Nisem slišal zadnjih krilatic, ki sta si jih vrgel v obraz. Odsekano sta nekaj zamoljela — razumel nisem ničesar. Vsekakor so morale biti — mislim — jedrnat besedice! Sicer sina ne bi zalil val nerazodnosti.

Dvignil je — nepridiprav — pest ter udaril z njo po mizi. Predzrostno zavrnjal — sem pomislil. In takoj nato je strahovito zažvenketalo. Seveda! Nerodnej je smil s komelecem v škodelico kave. Zlatica je odletela pod omaro, škodela vroče kave pa se je zvrnila na njegov trebuh.

No, sedaj bi ga moral slišati! Vražje seme. Kakor blazen — več? — je planil s stola in vpil. Kaj vpil! Rjui! Naravno: kava je stekla za hlače in pod srajco. Do gola kože je prilezla in ga zapela — vrela kavnica! Krili! je z rokama — revež — in pihal in vpil:

»Au, au! Peče. Au — hudir! Kako peče!« Se jaz sem vzvzermil. Pa tudi njegovega očeta — staro korenino — je neprickavani dogodek zmedel. Z divana je padel. Na tje. Kajpada! Človek izgubi ravnotežje. Votlo je zadonelo. In ropot! — to si lahko misliš. In oče — kar vidim ga! — sedi na tleh in se besno ozira. Ničesar ne razume. Vse mu je nejasno.

Sinko pa tuli in trepeče. Peče ga pač. Luza kave ob njegovih nogah se počasi večja. Naglo si začne odpenjati hlače in vleče mokro srajco preko glave.

Zdajci pa — divje treskanje z vrati in — bums! — že so v sobi nekakšne ženske. Furije. Najbrž se prične očetnega prava. Sedaj šele se je slišel tam pravi pekeli. Hu! Orkan blazne besnosti je prevzel neusmiljena sorodniška sva.

Premetavanje stolov, v razburjenju izrečni stavki, krilatic — vse se je združilo v slap nepopisnega truška, ki je padel na mlajega sina.

»Kaj se to pravi? Saj nismo v Braziliji!« se je ozgortila neka dama.

»Le čakaj — če te dobim — ti vražji škodljivci!« je sopsihala sestra in se spotaknila ob podstavljeni stol.

»Oprostite!« si je opomogel očka. »kakšni so to običaji? Jaz umiram od čuje, ti se pa s kavo zalivaš!«

»Oho! poglejte, tudi obleko si je uničil — naš grof.« je opazila mama.

»Se želiš utopiti v kavi?«

»Je ta cunjia mogoče srajca?«

»Potrat!« so kričali razburljivi sorodniki.

»Prosim! Prosim!« je zastokal obupani sin. Mokro srajco in zgornje hlače je že odvrnil. V samih spodnjih hlačah je bežal pred ostrimi sodniki. »Prosim, pustite me! Pustite me, da govorim! Saj nisem kamen, da bi ga vsi brali! Saj nisem storil nalašč! V »knju razgovora...«

Ne, to ni bil krik sosedovega sina — to je bil krik obsojenca na smrt!

»Glej ga, glej — vražjeje sina! Zdaj bo pa še dokazal, da ni on prevrtil škodela.

Filozof!« so se mu brez usmiljenja posmehovali.

»Tak je, kakor bi se okopal v kavi.«

»Joj, in kakšne so hlače! In srajca! Moj Bog! Ves dan le delam — ti pa tako uničuješ svoje objekte!«

»Američani!« je siknil nekdo nanj...

Malo časa še — pa se je bojovita družinica razšla; in zopet malo — pa je bil stari mir v hiši.

In to je le eden izmed sto in sto takih prizorov! Je končal prijatelj.

.....

STRAŠNO MESTO

— To vaše mesto je naravnost strašno! V njem ne najdem niti ene trgovine, ki bi bila kaj vredna. Naravnost obupno je, če človek ne najde tega, kar mu je tako potrebno.

— Kaj pa prav za prav iščete, če smem vprašati?

— Kredit!

DALEKOVIDEN MOŽ

— Prosim te, obledi se vendar! Kupil sem vstopnice za gledališče.

— Hvala možček. Za nočnjino predstavlo, seveda?

— Ne, ženica, ampak za jutrišnjo večerno predstavlo.

MED SOSEDAMA

— To je pa že sramota, da je vaš sin že tretjič pred sodniki zaradi tatvine. Kakšna mati ste vi, ali ga niste znali boljše vzgajati?

— Kaj hočete, sosed, ko me pa nihče ni ubogal. Vedno sem ga svarila, naj pač, da ga ne vjamejo.

Livorno je spet stari

Po zmagi nad Venezio vodi sam pred Torino in Ambrosiano v diviziji A.

Nič ne pomaga; nekajkrat je v zadnjem delu jeenskega tekmovanja za naslov nogometnega prvaka Italije kazalo tako, kakor da bosta slej ali prej prišli na krmilo obe torinske enajststori na račun do tedaj tako uspešnega Livorna, toda prva nedelja v povratnem delu konkurence je pokazala vnovič, da je treba s to enajststoro do sledi skromnega Livorna računati popolnoma resno in jo smatrati za vsega spoštovanja vrednega kandidata za ta najpomembnejši naslov. Ta zadnja nedelja pa ni potrdila samo tega, temveč je povzročila tik pod vrhom tabele še drugo rošado, ki je plovila močno poslabšala v škodo obeh torinskih moštvi, ki sta to pot ostali brez točke in je tretjeplasirana Juventus moral celotno svojo častno mesto odstopiti milanski Ambrosiani. Pa tudi sicer ni ostalo ta dan brez nepričakovanih izidov; kdo bi dejal, da bo Roma brez gola pustila obe točki v Frenzi ali da bo Bologna zadela enaka usoda v Bergamu in še takega kaj. Sicer pa je bila ta XVI. nedelja svojevrstna še v drugih pogledih: izredno malo zgoditkov je bilo v celoti; šest tekam se je končalo z ničlo za poražene, nobena ni bila neodločena itd.

Pet besed o osmih tekmah

Izdatno je obračunala Fiorentina za poraz v prvi tekmi z Romo, kajti 3 : 0 v nogometu pomeni več kakor samo izgubo. — Vicenza je gojila nove nade na domačem igrišču, toda zgodilo se je, da je Genova z enakim izidom kakor Vicenza v prvi tekmi (1 : 0) spravila obe točki. — Juventus je v enajststori Milana naletel na nasprotnika, ki je znal ustaviti serijo njegovih zmag; z 2 : 0 so Milanci doma dobile obe točki za remis iz prvega srečanja in posredno pomagali še svojim sosedom iz Ambrosiane na več ko zavidi v mesto v tabeli. — Livorno je gostoval v Benetkah; skupina Venezie je letos vsa oslabiljena in tudi to pot ni zmagala več kakor obdržati tesni izid 0 : 1 — v svojo izgubo. — Glavni dogodek nedelje je bil v Torino, kjer sta se srečali domače moštvo enakega imena in Ambrosiana. Mnogi so se bali za Torince in res se je pokazalo, da njihov duh le še ni oni pravi; z izgubljeno bitko 1 : 3 so prepustili bolj polnoltn Milancem ves izkupiček in bodo imeli odslej truda dovolj, če se jih bodo hoteli otresti še kdaj. — Liguria je doma opravila z garnituro iz Barija; izid 1 : 0 v njeno korist priča toliko, da je šlo trdo, toda šlo je vendarle. — Bologna je šla po kostanj v Bergamo, pa ga ni našla; četrti najtesnejši rezultat dneva (1 : 0) gre njej v škodo, Atalanta pa še bolj samozavestno sedi v zgornji hiši kandidatov. — Triestina so bili gostje rimskega Lazia, toda —

tako bi rekli — ta nedelja zanje ni bila nedelja... Kar jim je uspelo teden prej proti Romi, enako ali še bolj krepko (3 : 1) je uspelo predvčeršnjim Laziu in Triestini je slej ko prej na svojem zelo nevarnem predprijaznem mestu v tabeli. Resda ni še usodno, je pa le tik nad prepadom, iz katerega vodi pot v divizijo B.

Izidi XVI. nedelje v diviziji A so bili v ostalem naslednji:

V Frenzi: Fiorentina — Roma 3 : 0, v Vicenzi: Genova — Vicenza 1 : 0, v Milanu: Milan — Juventus 2 : 0, v Benetkah: Livorno — Venezia 1 : 0, v Torinu: Ambrosiana — Torino 3 : 1, v Genovi: Liguria — Bari 1 : 0, v Bergamu: Atalanta — Bologna, 1 : 0 in v Rimu: Lazio — Triestina 3 : 1.

Stanje točk je do prihodnje nedelje naslednje:

1) Livorno 23, 2) — 3) Torino in Ambrosiana 21, 4) Juventus 20, 5) — 7) Lazio, Fiorentina in Atalanta 18, 8) — 9) Genova in Milano 17, 10) Bologna 16, 11) Liguria 13, 12) — 13) Roma in Bari 12, 14) Triestina 11, 15) Venezia 9, 16) Vicenza 8 točk. (Roma in Liguria sta igrala eno tekmo manj.)

Spezia si pomaga navzgor

Ogorčena borba za vodilno mesto v diviziji B, ki je tu in tam že kazala na izločitev najvztrajnejše enajststori iz Spezie, se je zadnjo nedeljo spet obrnila njej v prilog. Medtem ko je sama zmagala doma, je enajststori, Pro Patrie, ki ji je bila najbližje za petami, izgubila na tujih tleh v Padovi in že to je bilo dovolj, da je zdaj spet Spezia prva brez partnerja z enakim številom točk. Sicer pa je morala za nasledovalca kar na tretje mesto nazaj, ker je Pisa prišla dve točki v Rimu; dobro se drži tudi Napolitanci, ki so to pot spravili ob obe piki ekipo iz Udina.

Takole so se končala srečanja XVI. (ali predzadnje) nedelje v prvem delu prvega tekmovanja v diviziji B:

Napoli: Udinese 2 : 1, Siena — Cremonese 4 : 2, Savona — Palermo 2 : 2, Pescara — Fanfulla 4 : 1, Pisa — Mater 2 : 1, Padova — Pro Patria 2 : 1, Spezia — Novara 4 : 0, Alessandria — Anconitana 2 : 0, Modena — Brescia 2 : 1.

Po točkah je Spezia sama s (23) spet za dve točki pred Pizo in Pro Patrio. Na repu tabele ždi zdaj za spremembo enkrat enajststori Mater iz Rima.

V diviziji C so igrali v tretjem povratnem kolu, in sicer v okrožju A: Magazzini Generali (Fiume) — Pieris 1 : 1, Gorizia — Mogliano 9 : 1, Ponziana — Fiumana 1 : 0.

— Trije boljši igrali iz Nemčije, v izločilnih tekmah za nemško državno prvenstvo v hokeju na ledu so bili preteklo nedeljo zabeleženi naslednji izidi: Riesersee — Wiener SC 5 : 4, KAC (Celovec) — Breslauer EV 18 : 0, Rot — Weiss (Berlin) — Brandenburg 6 : 2.

Paberkli iz avtomobilizma

V vzhodnem delu Nemčije je bilo v zadnjem času zgrajenih 12 novih tovarn za izdelovanje sintetičnega bencina. Vsa dela pri teh novih podjetjih je izvršila znana organizacija Todt.

Japonska vlada je imenovala poseben urad za kontrolo avtomobilske industrije, ki bo najbolj stroga glede izdelovanja avtomobilov v množinah.

Iz Srbije

Slovenska poroka v Beogradu. V Beogradu sta se poročila 27. septembra 1942 tovar. Oton Smole, uradnik Zedinjenih trgovinskih stekla a. d., in Nada roj. Pavšičeva z Jesenic. Nevesta se je k ženini pripeljala z Jesenic in bo zdaj stalno živeča v Beogradu. Za priči sta bila tov. Izotk Paglar, uradnik v Beogradu, in Jože Torcar iz Bohinjske Bistrice. Mladi par je poročil v francoski cerkvi v Beogradu g. Jože Vovk.

Nova knjiga slovenskega strokovnjaka. Kot 16. zvezek beogradske »Poljoprivredne biblioteke« je izšla knjiga »O svinjke, ki jo je napisal Slovenec inž. agr. Ivan Pucelj, profesor kmetijske srednje šole v Valjevu.

V uvodu pravi pisec, da je svinja najvztrajnejša in najkoristnejša domača žival. Vsi jo cenimo zaradi njenih dragocenih proizvodov, zaradi dragocene masti, okusne slanin in zelo hranljivega mesa. Potem pridejo še ovirki; pa tudi kri in čreva z ostalim drobovjem vred so uporabljivi za vse mogoče stvari, za klobase, salame, konzerve, godlojo, pa tudi za srbski mesni sir »kavurmo«. Če vzamemo v obzir še kožo, iz katere napravljeno usnje služi za izdelavo obutve, sedel in sličnih stvari, ter končno še ščetine in dlake, iz katerih se izdelujejo prvotne ščetke in omela, vidimo da pri svinji ne odvržemo skoraj nobene stvari, nego lahko vse uporabimo v koristne namene. V knjigi je podana tudi zgodovina svinje, ki so jo udomačili po vsej verjetnosti 10.000 let pred Krist. Zatem so opisana plemena svinj, dalje so naštetih nasveti, kako naj svinjo gojimo, in slednjič je podrobno opisano smotrno gojenje svinj od izbora grla za razmnoževanje do opravitve in prehrane prasičev. Knjižnica »O svinjke« je izšla v zbirki »Iproza« v Beogradu, Frankopanova 11 in stane deset dinarjev. Slovenskemu strokovnjaku k izdaji tega prikupnega dela čestitamo, »sem gojiteljem svinj pa priporočamo nabavo cenenejšega priročnika, ki bo marsikateremu vojnemu gojitelju svinj olajšal delo.

Stanovanjsko vprašanje je eno od najtežjih problemov Valjeva. V tem mestu je preko 2000 novih naseljencev, poleg tega se je priselilo v Valjevo mnogo prebivalstva iz Beograda, delno zaradi zaposlitve, delno zaradi prehrane, pa tudi zelo mnogo z dežele zaradi zaposlitve. Najhuješa kazen za vsakogar je, če mu je odpovedano stanovanje. Zdjaj so oblasti imenovala posebnega komisarja za stanovanja istočasno pa je bilo določeno da se ne smejo nobena stanovanja dajati za dijake, ki bi bila primerna za družine. Odpovedi stanovanj niso niti zasebno niti sodno dovoljene brez odobritve komisarja za stanovanja. Marsikdo je namreč poskušal pod izgovorom odpovedi dobiti drugo stranko in potem tej zaradi pomanjkanja stanovanj dvigati najemnine. Tudi vsako povišanje najemnine je strogo prepovedano. Ti ukrepi bodo gotovo ublažili pomanjkanje stanovanj.

Radio Ljubljana

TOREK, 19. JANUARJA 1943-XXI
7.30: Lahka glasba. 8.: Napoved časa. Poročila v italijanski. 12.20: Plošče. 12.30: Poročila v slovenski. 12.45: Simfonična glasba. 13.: Napoved časa — Poročila v italijanski. 13.15: Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih sil v slovenski. 13.20: Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Šijanec — Pisana glasba. 14.: Poročila v italijanski. 14.15: Komorna glasba. 14.20: Orkester Cetra vodi dirigent Barzizza. 15.: Poročila v slovenski. 17.: Napoved časa — Poročila v italijanski. 17.10: Pet minut gospoda X. 17.15: Plošče »La Voce del Padrone—Columbia«. 19.30: Poročila v slovenski. 19.45: Napevi in romanci. 20.: Napoved časa — Poročila v italijanski. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenski. 20.30: Orgelski koncert Pavla Rancigaja iz cerkve Sv. Petra v Ljubljani. 21.10: Predavanje v slovenski. 21.20: Na harmoniko igra Vlado Golob. 22.05: Orkester Cetra vodi dirigent Barzizza. 22.45: Poročila v italijanski.

MALI OGLASI

Kdor želi službo plačano na vsako besedo L — 30, za drž. in prov. takso — 60, za dajanje naslova ali šifro L 2 — Najmanjši iznos za te oglase je L 7 — Za živitve in doplačila je plačati za vsako besedo L 1 — za vse druge oglase L — 60 na besedo, za drž. in prov. takso — 60, za dajanje naslova ali šifro L 3 — Najmanjši iznos za te oglase je L 10 —

Službo dobi

Službo hišnika ali kaj sličnega išče brez provizije. Ponudbe na ogl. odd. »Jutra« pod »Vesten hišnike«. 959-1

Pouk

Pouk italijanskega in nemškega jezika, uspešno in hitro, nudim po zmerni ceni. Ponudbe na ogl. odd. »Jutra« pod »Tudi konverzacije«. 963-4

Prodaj

Velika Lutz-peč za delavnico ali slično napravo. Ogled pri Jenuko, Karlovska 2. 856-6

Žimnico

(modroc na peresih) in otroške sanke prodam. Naslov v poslovalnicah »Jutra«. 953-6

Več komadov sank

eno- ali dvosednih, izvrstna izdelava, se po vsej ceni prodajo. Na ogled pri Gasogenu »Merku«, Puharjeva 6. 953-6

Išerite oglase

Citajte »JUTRO«!

Prodaj gojzerje

št. 37. Ciril-Metodova 19. I. levo. 954-6

Peči in štedilnike

ter nekaj galperkov razprodaj po zelo ugodni ceni Gasogenu »Merku«, Puharjeva 6. 961-6

Knjige

»Ljubljanski Zvon«, posamezne letnike in mesečnike kupim. Ponudbe na ogl. odd. »Jutra« pod »Ljubljanski Zvon«. 737-8

»Dunajski Zvon«

posamezne letnike in mesečnike kupim. Ponudbe na ogl. odd. »Jutra« pod »Dunajski Zvon«. 737-8

Oblačila

Zimsko suknjo, kratko (pl.) podlaga, krzen ovratnik in črno suknjo za srednjo postavno ugodno prodam. Naslov v vseh poslovalnicah »Jutra«. 957-13

Stanovanja

kratko (pl.) podlaga, krzen ovratnik in črno suknjo za srednjo postavno ugodno prodam. Naslov v vseh poslovalnicah »Jutra«. 957-13

Kupim stanovanje

ali etajo. Ponudbe na ogl. odd. »Jutra« pod »Posojilo«. 951-21a

Posest

Ugodna naložba

kapitala je priložnost: nakup parcel v najbližnji periferiji Ljubljane, blizu cestne železnice, v izmeri 240 do 760 kv. m. Vsa posojila daje Priv. »Glasnik« Fr. J. Pr. s. a. Ljubljana. Cesta Artele Res št. 3. 19-20

Moderno vilo

z vsem komfortom in garazo kupim ali vzamem v najem. Naslov v poslovalnicah »Jutra«. 962-20

Njivo

v bližini mestnega vodovoda v izmeri 2400 kvadrat. metrov prodam. Naslov v vseh poslovalnicah »Jutra«. 958-20

Sobo odda

Dve opremljeni

sobi s poslovnim vhodom skupno oddam. Kolodvorska 28, II. desno. 956-23

Sobe isče

Opremljeno sobo,

svetlo, s hrano isčem blizu kolodvorov. Za prehrano želim prebrskim sam, po možnosti tudi za stanodajalca. Ponudbe na ogl. odd. »Jutra« pod »Obojestranska udobnost«. 742-23a

Izgubljeno

Izgubila sem

pred glavno pošto: listino o koncesiji, osebno izkaznico ter oblačilno izkaznico im. Franc in Anica. Križi. Najditelja prosim, da najdeno odda v ogl. odd. »Jutra«. 950-28

Otroški vaučeri

globok, drap barve, je bil ukraden v soboto ob 12.30. Svarim pred nakupom! Prosim vsakogar, ki bi me bil ponuden v nakup ali predelavo, da me obvesti proti nagradi, Franc Vodenik, Bleiweisova 37a, III. 948-28

Ukradena je bila

v Františkanski ulici 10 skovca, gladka, lakasta, svetlojare barve, z dokumenti: osebna izkaznica, šolska kontrolna knjižica, nalivno pero v etuiju, zveržki, rjava tobakica in krušna karta na ime Terezija Godnjec. Oseba je na sumu, zato se naproša, da aktivno vrne: Tereziji Godnjec, Františkanska ul. 10. 952-28

Informacije

Krompir iz Danske

naj dvignejo v ponedeljek popoldne in torek dopoldne, razen popoldne čke A in B kakor tudi ostali, ki so prešli nakaznice za večje množine. Trgovina Sever, Cesta Artele Rea. 953-31

Razno

Vloge in prošnje v italijanski, prepise, informacije vseh vrst, razmnoževanja in razne usluge izvršuje »SERVIS BIRO«.

Filatelija

Znamke, serije, zbirke Avstrije, Jugoslavije in drugih evropskih držav kupim. Detalne ponudbe na ogl. odd. »Jutra« pod »Zbirke-serije«. 910-39

Umrli nam je naš ljubljeni soprog, predobri oče, brat, stric in svak, gospod

MARČAN JOŠKO

upravitelj Sanatorija »Slajmerjev dom«

dne 17. januarja 1943 v 53. letu starosti.

Pokopali ga bomo v torek, dne 19. januarja 1943 ob 1/3. uri popoldne z žal — kapele sv. Andreja — k Sv. Križu. Sv. maša zadušnica se bo darovala v torek, dne 26. januarja 1943 ob 7. uri v farni cerkvi sv. Petra.

Ljubljana, dne 18. januarja 1943.

Žalujoči: ZINKA, soproga; RADO, JOŠKO, sinova in sorodstvo

UPRAVA »SLAJMERJEVEGA DOMA« V LJUBLJANI naznanja žalostno vest, da je v nedeljo, dne 17. januarja 1943 nenadoma umrl gospod

MARČAN JOSIP

EKONOM »SLAJMERJEVEGA DOMA«

Svojega marljivega in vestnega sodelavca bo uprava ohranila v najlepšem spominu.

Ljubljana, dne 18. januarja 1943.

UPRAVA »SLAJMERJEVEGA DOMA«

P. G. Wodehouse:

75

PODIJETNI SAM

Humorističen roman

»Na žalost,« je odgovoril, »gospoda Wrenna ni doma.«
»Pa malce počakam,« je rekel reverend Aubrey.
»Kakor izvolite.«

S podobno, četudi manjšo zadrego, kot jo je bil čutil Soapy Molloy v navzočnosti svetega moža, je odvedel reverenda v sprejemnico. Z vikarji je imel doslej bore malo znananja, zato se je vpraševal, kako naj ga zabava.

»Vam smem ponuditi skodelico čaja?« je vprašal.

»Ne, hvala.«

»Bojim se, da ne vem, kje hranijo whisky,« je nadaljeval in razprostrl roke, kakor da se opravičuje.

»Žganih pijač nikoli ne pokusim,« je odvrnil prečistiti.

Pomenek se je očitno zatikal. Willoughbyju Braddocku se je začel zdeti gost dokaj prisrčen, prav nič družaben ni bil. Ali se je zelo motil, ali pa je moral imeti dedec poseben namen.

»Duhovnik ste, kaj ne?« ga je vprašal, ko sta nekaj minut molčala.

»Seveda sem,« je bil odgovor. »Moje ime je reverend Aubrey Jerningham. Pred nekaj dnevi sem nastopil službo vikarja v tej župniji.«

»Da? To je pa res lepo,« je odgovoril gospod Braddock.

»Toda je vse lepo,« je nadaljeval reverend, »izvzemši človeka, ki je zmerom malo prida zel.«

Nov molk je nastal. Gospod Braddock je po svojih možganskih brazdah iskal prijazno besedo, a je izprevidel, da je za pomenke z dušnimi pastirji kaj slabo založen.

»Kaj pa cerkveni pevski zbor?« je vprašal nazadnje, da ne bi sedel kakor malik.

»Kar bo,« je odvrnil prečistiti.

»Izvrstno. In orgle so v redu?«

»Docela, hvala za vprašanje.«

»To mi je v tolažbo,« je rekel gospod Braddock, »srečen, da se je jela stvar premikati.« Na Wiltshirskem, kjer sem doma, se mi je zmerom zdela, da so duhovniki v večnih skrbih za svoja cerkvena godala. Vsak čas je bilo treba prispevati v sklad za nove orgle, veste,« je nadaljeval po kratkem premisleku. »Zakaj le? Zmerom sem se vpraševal...«

Reverendu Aubreyu Jerninghamu se ni zdelo priporočljivo vztrajati pri tem predmetu.

»Po tem takem niste tukajšnji, gospod...?«

»Braddock,« je dokončal mladi človek. »Willoughby Braddock je moje ime. Ne, jaz ne stanujem v Valley Fieldsu. Samo na obisk sem prišel. Sem namreč star hišni prijatelj.«

»A?« Torej morda poznate tega... gospoda, ki stanuje v sosednji hiši?... Gospoda Shotterja, če se ne motim.«

»Menda ga poznam! Sama Shotterja, hudimana! To je eden mojih najboljših prijateljev. Poznava se že ne vem koliko časa.«

»Res? Ne morem vam čestitati na izbihi vaših prijateljev, gospod Braddock,« je strogo pripomnil duhovnik.

»Kaj pa ni v redu s prijateljem Samom?« je osuplo Braddock mladi človek.

»Samo to,« je odvrnil reverend Aubrey, ki je v njem še vse vrela kakor v kotlu, »samo to, da živi v očitnem smrtnem grehu.«

»V očitnem... čem?« je vprašal Braddock, zavzet da nikoli tega.

»V smrtnem grehu živi,« je ponovil reverend in zavil oči proti nebu. »In to prav v srcu moje župnije.«

»Ne razumem in ne razumem,« je rekel mladi človek. »V kakšnem smrtnem grehu mislite?«

»Gospod Shotter mi je rekel, da je samec...« Saj tudi je.

Pred nekaj minutami, ko sem bil pri njem v hiši, sem tam opazil žensko, ki z njim živi.«

»Žensko?«

»Žensko.«

Saj ni mogoče. Sam Shotter ni te sorte človek. In pravite, da ste jo videli?«

Videl prav za prav ne. Nisem pa čakal, da bi prišla dol, toda njen glas sem slišal.«

»Razumem,« je zvitro rekel gospod Braddock. »Najbrže je bila kakšna znanca, veste. Kak slučajni obisk, če razumete, kaj hočem reči.«

»A da je tako, kaj bi bila iskala v njegovi spalnici?«

»V spalnici?«

»V... njegovi... spalnici...!« je odseksno ponovil prečistiti. »Prav zato sem prišel, da posvarim

gospoda Wrenna, naj ne goji pretesnih stikov s sosednjo hišo, glede na to, da ima, kakor mi je povedal gospod Cornelius, miado nečakinja. Ali se gospod Wrenn kmalu vrne?«

»Tega vam ne morem povedati,« je malce v zadregi odvrnil gospod Braddock. »A veste, kaj nemnim? Bojim se, da je vse to nesporazum.«

»Ne bi morda vedeli, kje je?«

»Ne... se pravi, pač. Najbrže je šel h gospodu Corneliusu, ki ste ga prej omenili. Menda igra ta skupaj šah ali nekaj podobnega. To je igra, ki je nisem nikoli razumel.«

»Torej pojdem h gospodu Corneliusu,« je rekel reverend in vstal.

»Igrate morda »ma-džong?« je s posredovalskim nasmeškom vprašal dobri Braddock. »To bi bila igrica, ki jo...«

»Če ga ne dobim, se še enkrat oglašim,« je udržano odrezal reverend Aubrey.

Ko je ostal sam, je Willoughby Braddock začutil, da ga ni več volja piti čaj. Klara, hvaležna za storjeno uslugo, mu je bila postregla tudi z opranimi kruhi in maslom, a niti to dvojce ga ni mikalo. Prižgal si je cigareto in krenil k svojemu dvosedalniku, da vidi, kaj dela stroj.

Pa niti razplinjalec, ki ga je obdajal ves tisti skrivnostni čar kakor vse razplinjevalce na svetu, ni dal njegovi duši hladila. Čudno